ΕΠΙΣΤΗΜΗ, ΦΙΛΟΛΟΓΙΑ, ΚΑΛΛΙΤΕΧΝΙΑ

ΕΤΟΣ Η'.	Ἐν Πειραιεῖ Ἰούλιος	ΔΙΕΥΘΥΝΤΗΣ
ΑΡΙΘ. 91	1892	Δ. Κ. ΣΑΚΕΛΛΑΡΟΠΟΥΛΟΣ

ΓΕΩΡΓΙΟΥ Π. ΚΡΕΜΟΥ

ΝΑΞΟΣ

(Συνέχεια τοῦ ἐν τῷ προηγουμένῳ ἀριθμῷ).

Περὶ ὑπανδρειῶν.

Αἱ ὑπανδρεῖαι ἔχουν τὸ ξέχωρον μέτρον εἰς Νάξον ὅτι τὰ ὑπάρχοντα τοῦ ἀνδρογύνου δὲν ἑνώνονται ποτέ· ὁ ἄνδρας ἔχει τὴν διοίκησιν καὶ χρῆσιν τῶν καρπῶν καὶ τὴν ἐξοικονόμησιν τῆς οἰκογενείας· ὅμως δὲν εἰμπορεῖ νὰ πωλήσῃ τὰ προικῷα τῆς γυναικός του ὑποστατικὰ πλὴν εἰς καιρὸν ἀνάγκης μὲ τὴν ὑπογραφὴν καὶ τὴν συναίνεσιν τῆς συζύγου αὐτοῦ. Ἐὰν ἔχουν ἀρσενικὰ καὶ θηλυκὰ παιδιά, ὁ πατέρας προικίζει ἀπὸ τὰ ὑπάρχοντά του τοὺς υἱούς των καὶ ἡ μητέρα τὰς θυγατέρας. Καὶ ἐπειδὴ ἐδῶ πασχίζουν ὁποῦ νὰ μὴ πτωχαίνῃ ἡ οἰκογένεια καὶ νὰ διατηρῆται εἰς μίαν εὐτυχῆ ἀποκατάστασιν, τὰ ὑποστατικὰ τοῦ πατρὸς ἐκ τοῦ ἑνὸς μέρους καὶ ἐκεῖνα τῆς μητρὸς ἐκ τοῦ ἄλλου εἶναι ἕνα εἶδος ἀπάτης ἐπειδὴ καὶ τοῦ πατρὸς εἶναι διὰ τὸν υἱὸν καὶ ἐκεῖνα τῆς μητρὸς διὰ τὴν πρώτην θυγατέρα. Τοιουτοτρόπως ὁποῦ τὰ πλέον ὀλίγα καὶ ἀσήμαντα μένουν διὰ τοὺς μικροτέρους. Οἱ υἱοί, ἐξαιρουμένου τοῦ πρωτοτόκου, εἶναι συχνάκις βιασμένοι διὰ τὴν δυστυχίαν των νὰ

γείνουν ἐκκλησιαστικοὶ μὲ τὴν ἐλπίδα νὰ ἀπολαύσουν κανὲν κανονικᾶτο ἢ καὶ ἀφιέρωμα τῆς οἰκογενείας, διὰ τὰ ὁποῖα αὐτὰ δύο εἶχον οἱ προπάτορές των φροντίσῃ διὰ νὰ τὰ συστήσουν ἢ καὶ ἐξ αὐτῶν τῶν ἀρρένων νὰ πηγαίνουν εἰς τὴν Κων)πολιν ἢ καὶ Σμύρνην διὰ νὰ εὕρουν καμμίαν ὑπηρεσίαν πρὸς ἐξοικονόμησιν αὐτῶν καὶ τῆς οἰκογενείας, ἐὰν καὶ ἔχουν, τὸ ὁποῖον ἐπιτυχαίνουν πολλοί.

Μία τῶν μικροτέρων θυγατέρων ἦτον ἄλλοτε ἐνδεδυμένη ὡς Δομενικάνα καὶ ὠνομάζετο καλογραία, χωρὶς νὰ ἔχῃ ἄλλο τι καλογερικὸν προτέρημα ἢ μὴ μόνον τὸ ἔνδυμα τοῦ αὐτοῦ τάγματος. Αὐτὴ ἔμεινεν εἰς τὴν οἰκογένειαν κάμνοντας σχεδὸν τὰς ἐργασίας ὡς μία ὑπηρέτρια ἐντὸς τῆς οἰκίας. Ἐπειδὴ καὶ αὐταὶ αἱ παρθέναι δὲν εἶχον καλογερικὴν ὑπόσχεσιν οὔτε κανόνας, ἡ ῥωμαϊκὴ ἐκκλησία ἠὖρεν εὔλογον ν' ἀπαγορευθῇ ἡ αὔξησις αὐτοῦ τοῦ τάγματος διὰ νὰ μὴ καὶ μολυθῇ αὐτὸ τὸ φόρεμα. Αὐτὸς ὁ ἄτακτος καὶ τόσον ἄδικος μοιρασμὸς ἢ διανομὴ τῶν πατρομητρικῶν ὑποστατικῶν ἔδωνε συχνὰ ἀφορμὴν εἰς ἐπιζημίους κρίσεις, διότι οἱ μικρότεροι υἱοὶ ἢ καὶ αἱ θυγατέρες διὰ νὰ προικισθοῦν κατὰ τὸ νόμιμον καὶ ἴσον ἐπρόστρεξαν εἰς τοὺς τουρκικοὺς νόμους, κατὰ τοὺς ὁποίους τὰ παιδία πρέπει νὰ διανέμουν ἐξ ἴσου τὴν πατρομητρικὴν περιουσίαν.

Περὶ καλλιεργείας.

Ὁ τρόπος τῆς καλλιεργείας τῆς γῆς εἶναι πολὺ διαφορετικὸς ἀπὸ ἐκεῖνον τὸν συνηθισμένον εἰς τὴν Εὐρώπην· ἐπειδὴ καὶ ἡ γῆ εἶναι ἐλαφρά, εὐχαριστεῖται μὲ ὀλίγην δούλευσιν. Ἀφοῦ εἶχα ἔλθῃ εἰς αὐτὴν τὴν νῆσον, ἐθαύμασα πολὺ ὅταν καθ' ὁδὸν ἀπήντησα γεωργοὺς καθημένους εἰς ἕναν ὄνον, ἔφερον εἰς τοὺς ἀγροὺς τὸ ἄροτρον ὁμοῦ καὶ τὸν ζυγὸν ἐπάνω εἰς ἕνα ἐκ τῶν ὤμων των καὶ ὡδηγοῦσαν ἐμπροστά των δύο μικρὰ βόδια ἢ καὶ ἀγελάδας διὰ νὰ ὑπάγουν νὰ καλλιεργήσουν. Αὐτὸ τὸ ἄροτρον εἶναι μία μικρὴ καὶ λεπτὴ πέρτικα ἀπὸ δυνατὸν ξύλον, καθὼς ἀπὸ βκλανιδιὰ ἢ πρινιὰ ὡπλισμενη εἰς τὴν ἄκραν μὲ ἕνα μικρὸν σιδηροῦν ὑννί, ὅπου ἔχει μόνον ἕνα πόδα εἰς τὸ μῆκος καὶ τέσσαρα παρμάκια εἰς τὸ πλάτος χωρὶς αὔλακα, μὲ μίαν λαβὴν μόνον. Μικρὰ ἀρσενικὰ καὶ θηλυκὰ παιδιὰ ὡς τῶν δώδεκα ἐτῶν κάνουν αὐτὴν τὴν καλλιέργειαν Ὁ ζυγὸς δὲν εἶναι δεμένος εἰς τὰ κέρατα τῶν βοδιῶν, ἀλλὰ μόνον εἰς τοὺς ὤμους. Οἱ γεωργοὶ τῆς Εὐρώπης ἤθελον θαυμάσει περισσότερον ἀπὸ ἐμένα ἀνίσως ἔβλεπαν ὅτι ῥίχνουν τὸν σπόρον εἰς τοὺς καλλιεργημένους ἀγρούς, τὸν ὁποῖον σκεπάζουν μετὰ μὲ μίαν ἐλαφρὰν καλλιέργειαν καὶ χωρὶς κανένα ἄλλον κόπον ἢ ἀγῶνα· πλὴν μ' ὅλα ταῦτα σύνάζουν πλουσιοπαρόχους θερισμούς.

Εἶναι ἀληθινὸν ὅτι ἐπειδὴ καὶ ἡ γῆς ποτὲ δὲν ἀναπαύεται καὶ εἶναι πάντοτες κατασπαρμένη δηλαδὴ τὸν καθ' ἕκαστον χρόνον ἢ μὲ κριθὴν σμιγδὴν καὶ σῖτον ἢ καὶ μὲ δουλεύονται δύο φορᾶς ὀλίγον βαθύτερα καὶ τὴν τρίτην ὄσπρια, προτοῦ νὰ σπείρουν αὐτοὺς τοὺς καρπούς, οἱ ἀγροὶ φορὰν σπέρνουν ἀσφαλέστατα καί, ἀφοῦ αὐτὰ συνακτοῦν, σπέρνουν ἀσφαλέσταται διὰ δύο ἔτη κατὰ συνέχειαν τὸν ἴδιον ἀγρὸν μὲ κριθήν, σμιγδὴν ἢ καὶ σῖτον μὲ ἕνα μόνον ὄργωμα καὶ ἔπειτα σπέρνουν τὸν καρπόν. Τὸν δὲ τρίτον χρόνον σπέρνουν καλοκαιρνὰ (ἢ καλουριὰ) ὀνομαζομένη, ἡ ὁποία συνίσταται ἀπὸ *βαμβάκιον*, *φασούλια*, *σισάμι*, *πεπόνια* καὶ *καρπούζια*, *κολοκύθια* πρώϊμα καὶ *χειμονικά*, *μπάμιες* καὶ *ντομάτες* καὶ *κρεμμύδια* (αὐτὰ ὅλα ἐννοῶ διὰ τὴν θέσιν Λιβαδίου καλουμένου, ἐπειδὴ ἔχει δροσιά), ἐπειδὴ καὶ εἰς τοὺς ξηροὺς ἀγροὺς ὀνομαζομένους *καυκάρα* δὲν γίνεται ἄλλο τι εἰ μὴ φασούλια. Κατὰ τὸν θερισμὸν ξερριπίζουν τὸν ἀγρὸν καί, ἐὰν ἔχῃ φυσικὴν αὐτοῦ ὑγρασίαν, καλὸν ἐστίν, εἰ δὲ καὶ δὲν ἔχει, φέρουν τὸ τρεχάμενον νερὸν τοῦ ποταμοῦ καὶ ἀφοῦ ποτιστῇ ὁ ἀγρὸς καὶ ξηρανθῇ ὀλίγον, τὸν σπείρουν ἐντόπια φασούλια καὶ πολλάκις ὁποῦ λαμβάνει τινὰς δύο θερισμοὺς πλουσιοπαρόχους ἐκ τοῦ ἰδίου ἀγροῦ. Τὰ ἄλλα συνηθισμένα ὄσπρια τοῦ τόπου εἶναι μικρὰ *κουκία* καὶ *ἀρακᾶς*, τὰ ὁποῖα αὐτὰ δύο εἴδη μαγειρεύονται ξηρὰ καὶ τὰ κόπτουν καὶ εἰς τὸν μύλον καὶ τὰ κατασκευάζουν *φάβαν*, σπανίως φακᾶς ἀκόμη καὶ *ῥεβύθια* γίνονται ἀρκετά Τὸ *λιράρι* σπείρεται πρὸ τοῦ χειμῶνος διὰ νὰ ὠφεληθῇ ἐκ τῶν βροχῶν τοῦ φθινοπώρου ἢ εἰς τὸ καλοκαῖρι ὅπου εἶναι τρέχον νερὸν διὰ νὰ ποτιστῇ. Ὅταν τινὰς ἔχῃ νερόν, φυτεύει πολλὰ κρεμμύδια, ἀπὸ τὰ ὁποῖα μία μεγάλη ποσότης ἐβγαίνει ἀπὸ τὴν νῆσον.

Τὸ *βαμβάκιον* εἶναι ὁμοίως ἕνας σπόρος ἀναπαύσεως διὰ τοὺς ἀγρούς, αὐτὸ τὸ φυτὸν εἶναι μόνον δι' ἓν ἔτος ὡς καθὼς καὶ εἴς τινα ἄλλα μέρη ἐξαιρουμένης τῆς Θήρας, τοῦ ὁποίου τὴν ῥίζαν κλαδεύουν καθὼς κλῖμα καὶ διατηρεῖται διὰ πολλὰ ἔτη καὶ φέρει εἰς μεγάλην ἀφθονίαν καρπούς. Ὁ θερισμὸς γίνεται ἐδῶ πρώϊμα, ἐπειδὴ καὶ εἶδα μίαν φορὰν στάχυς ἐν μέσῳ τοῦ Ἰανουαρίου· τὰ στάχυα δὲν κτυποῦνται ἐδῶ μὲ χονδρὰ ξύλα καθὼς εἰς τὴν Εὐρώπην διὰ νὰ ξεκολλήσουν τὰ σπόρια ἀπὸ τὴν ῥάπην. ἀλλὰ πατοῦνται μὲ τὰ πόδια τῶν βοδιῶν ἀφοῦ ἐξηράνθησαν καλὰ μὲ τὴν μεγάλην ζέστην ἐπάνω εἰς ἕνα ἀλῶνι εἰς τὸν ἴδιον ἀγρόν, τὸ ὁποῖον εἶναι ἀπὸ χῶμα κατασκευασμένον καὶ ὄχι ἀπὸ λιθόστρωτον ὡς εἰς ἄλλα μέρη καὶ εἰς θέσιν ὁποῦ νὰ φυσᾷ ἄνεμος διὰ τὸν καθαρισμὸν τοῦ καρποῦ. Τὰ ἄχυρα, τὰ ὁποῖα κομματιάζονται μὲ τὸ πάτημα τῶν ποδῶν τῶν βοδιῶν, φυλάγονται διὰ τὴν τροφὴν τῶν ζώων τοῦ χειμῶνος δηλαδὴ τῶν βοῶν, τῶν ἡμιόνων, τῶν ἵππων καὶ ὄνων. Τὰ σποριὰ ὑψόνονται μὲ τὸ φθυάρι ἢ μὲ τὸ δικέλλι εἰς τὸν ἄνεμον ὁμοῦ μὲ τὰ ἄχυρα καὶ πίπτοντας εἰς τὴν γῆν μένει πάντοτε κάποια ἀπαστρία ἕνεκα ὁποῦ εἶναι τὸ ἀλῶνι ἀπὸ χῶμα καὶ μένει εἰς αὐτὸ κονιορτὸς εἰς τὸ λειβάδι καὶ χώματα, εἰ δὲ εἰς ταῖς καυκάλαις μικρὰ λιθαράκια. Διὰ

νὰ ἀπαντήσουν δὲ αὐτὰ κατασκευάζουν χλωρὴν βόδινον κόπρον ὁμοῦ μὲ νερὸν καὶ οὕτως χρίουν τὸ ἀλῶνι καί, ἀφοῦ ξηρανθῇ διὰ δύο ἡμέρας, ἀλωνίζουν καὶ δὲν ἔχει οὔτε πετράδια οὔτε χῶμα. Διὰ νὰ διατηρηθοῦν καλὰ αὐτὰ τὰ εἴδη τῶν καρπῶν ἀπὸ τοὺς σκώληκας καὶ διάφορα ἄλλα ζωύφια, κατασκευάζουν εἰς τὸ ὕπαιθρον ἕνα λάκκον ἀναλόγως τῆς ποσότητος τοῦ καρποῦ· κάτωθεν δὲ αὐτοῦ εἶναι πυθμένας στενὸς καὶ ἐνῷ ὑψοῦται φαρδύνει· ῥίπτουν δὲ εἰς αὐτὸν ὀλίγα ἄχυρα κάτωθεν αὐτοῦ καὶ τὰ τρίγυρα καὶ οὕτως ῥίπτουν εἰς αὐτὸν τὸν καρπὸν καὶ σκεπάζουν αὐτὸν μὲ ἄχυρα καὶ ἔπειτα μὲ χῶμα καὶ τὸ φέρουν ὡς κουβούκλιον διὰ νὰ φεύγουν τὰ βρόχινα νερά· ὅταν δὲ κρυώσῃ ὁ καιρός, τὸ ξεχώνουν καὶ μὲ τέτοιον τρόπον διατηρεῖται, εἰ δὲ ἀλλέως θέλει κάμει σκώληκας καὶ οὕτω χάνονται οἱ καρποί. Εἰς τὴν Θήραν βάζουν εἰς τὸν φοῦρνον τὸ σιτάρι εἰς μετρίαν πυράδα καὶ οὕτως προφυλάγεται ἀπὸ τὰ σκωλήκια.

Περὶ ἀμπελουργίας.

Ἡ καλλιέργεια τῶν κλημάτων εἶναι ὁμοίως πολὺ διαφορετικὴ ἀπὸ ἐκείνην, ἡ ὁποία εἶναι εἰς χρῆσιν εἰς τὸ Παλατινᾶτο τοῦ Ῥήνου, εἰς τὴν Ἀλσατζίαν Φρανσιὲ Κοντὲ (Franche-Comté), Βουργονὶ καὶ ἄλλας ἐπαρχίας. Ἐδὼ τὰ κλήματα κείτονται κατὰ γῆς, ἀπὸ τὸ ὁποῖον ἀκολουθοῦν δύο ζημίαι, ἡ μία ὅτι τὰ κλήματα συρόμενα ἐπάνω εἰς τὴν γῆν κυριεύουν πολὺν τόπον καὶ κάμνουν μ' ὅλον τοῦτο μόνον ὀλίγα σταφύλια εἰς τὴν ἄκρην, ἡ ἄλλη ὅτι ἐπειδὴ τὰ αὐτὰ σταφύλια κείτονται κατὰ γῆς, πολλὰ σήπονται ἐκ τῆς ὑγρασίας τῆς γῆς ἢ τὰς ἐξατμίσεις αὐτῆς, ἄλλα καίονται ἀπὸ τὴν καῦσιν τοῦ ἡλίου, ὁ ὁποῖος ἀνάπτει τὴν γῆν. Ἤθελέ τινας ἀποῤῥύγει εὐκόλως τὰς προαναφερομένας δύο ζημίας καὶ φυτεύοντας τὰ κλήματα ὀρθά, τὰ ὁποῖα ἤθελον δώσει δεκάκις περισσότερα κλήματα καὶ δυνατώτερα καὶ ἄφθονα σταφύλια· ὅμως οἱ ἀμπελουργοί, οἱ ὁποῖοι ἠξεύρουν μόνον τὴν παλαιὰ των συνήθειαν, ἐκνευρισμένοι ἐκ τῆς ὀκνηρίας δὲν θέλουν νὰ τὸ ἀκούσουν προφασιζόμενοι ὅτι τὰ κλήματα καὶ σταφύλια ἤθελον ὑποφέρει ἀπὸ τοὺς ἀνέμους. Εἶναι ἀνωφελὲς νὰ τῶν παραστήσῃ τινὰς τὸ παράδειγμα ἄλλων ἐπαρχιῶν, αἱ ὁποῖαι διὰ αὐτοῦ τοῦ μέσου κάμνουν πλουσίους τρύγους καὶ ὅτι ἡ πρώτη γραμμὴ ἤθελε σκεπάσῃ τὰς ἄλλας. Μία τρίτη ζημία εἶναι ὅτι οἱ ἀμπελῶνες καλλιεργῶνται διὰ τοῦ ἀρότρου, τοῦ ὁποίου τὸ ὑννὶ πέρνει μαζὶ ἢ ζημιώνει τὰ κλήματα. Οἱ κενοὶ τόποι, ὁποῦ μένουν ἀκαλλιέργητοι, εἶναι ὄφελος διὰ τὸ χορτάρι πρὸς τροφὴν τῶν ζώων αὐτῶν. Εἶχα φυτεύσει ἕνα μικρὸν ἀμπέλι μεσαίου ὕψους διὰ νὰ ὑπόκεινται ὀλιγώτερον εἰς τοὺς δυνατοὺς ἀνέμους καὶ νὰ κάμω οἰκονομίαν διὰ τῶν στηλωμάτων· ἐπέτυχε κάλλιστα· ὅμως ὅταν ἐμβῆκεν εἰς τὸν καρπόν, οἱ διάδοχοί μου τὸ ἠὖραν εὔλογον νὰ τὸ μεταβάλουν εἰς ἐλαιῶνα[1]· ἐφύτευσαν δὲ αὐτοὶ εἰς ἓν ἄλλο μέρος ἕνα ἀμπελῶνα, ὅστις ἐπροώδευσε κάλλιστα. Τὰ σταφύλια δὲν πατῶνται εἰς τὴν οἰκίαν τοῦ ἰδιοκτήτου, ὡς κάνουν εἰς τὴν Θήραν καὶ εἶναι ἀπαντημένα ἀπὸ βροχὰς καὶ πολλὰ ἄλλα ἀντικείμενα, ἀλλὰ ὁ κάθε ἀμπελῶνας ἔχει ἐντὸς αὐτοῦ τὸ πατητήρι ἢ τὴν ὀνομαζομένην *λινόν*. Αὐτὸ εἶναι ἕνα τετράγωνον καλὰ κτισμένον, τοῦ ὁποίου ἡ ἄκρα εἶναι ὑψωμένη ἀπὸ τὴν ἐπιφάνειαν τῆς γῆς τρεῖς ἕως τέσσαρας πόδας. Τὸ λιθόστρωτον κλίνει ὀλίγον πρὸς τὸ ἔμπροσθεν μέρος ὅπου διὰ νὰ τρέχῃ τὸ κρασὶ εὐκολώτερον εἰς ἓν ἕτερον τετράγωνον βαθύτερον εἰς τὴν γῆν, τοῦ ὁποίου αἱ ἄκραι ἐξέχουν ὀλίγον ἀπὸ τὴν ἐπιφάνειαν τῆς γῆς καὶ εἶναι ἡ διάβασις διὰ νὰ σιμώσουν τὰ τουλούμια καὶ νὰ τὰ γεμίσουν· ἔπειτα τὰ φορτώνουν εἰς τοὺς ὄνους, ὅπου καὶ μετακομίζονται εἰς τὴν ἀποθήκην τοῦ ἰδιοκτήτου. Τὸ *μάγγανον*, μὲ τὸ ὁποῖον ἐβγάζουν τὸ λεπτότερον κρασὶ τὸ ὀνομαζόμενον *μαγγανίτην*[2], εἶναι μικρὸν καὶ μετακομίζεται μὲ ἕνα ὄνον καὶ μὲ ἕνα ἢ δύο ἀνθρώπους· μετακομίζουν ἀπὸ τὸν ἕνα εἰς τὸν ἄλλον ἀμπελῶνα τὴν μηχανήν των· αὐτοὶ δὲ οἱ δύο εἶναι ὑπόχρεοι νὰ μαγγανίσουν ἢ νὰ σφίξουν καλὰ διὰ νὰ ἐβγῇ τὸ κρασὶ καὶ ἀπ' αὐτὸ πληρώνονται εἰς κάθε μαγγανίαν ἓν μίστατο, ὁποῦ εἶναι ὀκ. 12, καὶ μὲ τέτοιον τρόπον κάνουν αὐτοὶ οἱ ἐργάται μίαν καλὴν προμήθειαν ἀπὸ τὸ λεπτὸν κρασί, τὸ ὁποῖον δὲν διαφέρει ἀπὸ τὸ πρῶτον κρασί. Ἀπὸ τὰ μείναντα τσίπουρα τῶν καλὰ μαγγανισμένων σταφυλίων ἐβγάζουν ἕνα ῥακὶ ὀνομαζόμενον *σοῦμμα*, πλὴν κακὸν εἰς τὴν γεῦσιν· πλήν, ὅταν μεταλαμπικαρισθῇ, γίνεται ἀξιόλογον, κατασκευάζοντας αὐτὴν πότε μὲ κίτρον καὶ πότε μὲ μαστίχη. Τὴν πρώτην αὐτὴν *σοῦμμαν* εἶναι χρέος τοῦ καλλιεργητοῦ τοῦ ἀμπελῶνος νὰ τὴν ἐβγάλῃ διὰ ἐξόδων αὐτοῦ καὶ νὰ δώσῃ εἰς τὰ 100 μίστατα 2, τῶν ὁποίων τὸ κάθε μίστατον εἶναι ὀκ. 12. Δὲν ἔχουν τὴν συνήθειαν εἰς τὴν Ναξον νὰ μετατοπίζουν τὸ κρασὶ ἀπὸ τὸ ἕνα ἀγγεῖον εἰς τὸ ἄλλο, λέγοντας ὅτι, ἐὰν καὶ ἤθελεν ἐβγῇ ἀπὸ τὴν τρύγα του (ὕλην), ἤθελε χαλάσει, τὸ ὁποῖον ἠμποροῦσε νὰ εἶναι ἀληθινόν, ὅταν τὸ κρασὶ ἤθελεν εἶναι εἰς μίαν κακὴν κατάστασιν. Διότι πιστεύω ὅτι ὅσον καιρὸν εἶναι σῶον ἔπρεπε νὰ ἐβγῇ ἀπὸ τὴν τρύγα του.

Περὶ ἀχουρίων.

Τὰ ἀχούρια δὲν εἶναι γνωστὰ εἰς αὐτὴν τὴν νῆσον καὶ οὕτως ὅλα τὰ ζῶα ὑπόκεινται ἡμέραν καὶ νύκτα, χειμῶνα καὶ καλοκαῖρι εἰς ὅλας τὰς ἐνοχλήσεις τοῦ ἀέρος καὶ βροχῆς, τόσον καὶ εἰς τὸν μεγάλον καύσωνα τοῦ καλοκαιρίου εὑρισκόμενα πάντοτε εἰς τὸ ὕπαιθρον. Εὑρίσκονται μερικὰ ὀσπίτια εἰς τὸν κάμπον, ὅμως αὐτὰ εἶναι μόνον διὰ νὰ φυ-

1) Δύτοὶ εἶναι οἱ ἱεραπόστολοι τοῦ τάγματος τοῦ ἁγίου Λαζάρου, οἱ ὁποῖοι ἔλαβον τὴν θέσιν τῶν Ἰησουϊτῶν. 2) Ὁ μαγγανίτης εἶναι ἕνα εἶδος ὁποῦ, ἀφοῦ πατηθοῦν τὰ σταφύλια τρίς, ἀνακατόνουν εἰς τὰ τσίπουρα εἰς κάθε 10 κρασὶ ἕνα νερὸν καὶ μὲ τέτοιον τρόπον σφίγκωντάς τα εἰς τὸ μάγγανον εὐγαίνει ἕνα καλὸ κρασί.

λάξουν εἰς αὐτὰ ἄχυρα, ἀπὸ τὰ ὁποῖα δίδουν κανένα κοφίνι ὄπισθεν μιᾶς φράκτης ἢ καὶ κανενὸς *χαλάρου* (μεγάλης πέτρας) διὰ νὰ εἶναι τὴν νύκτα ἀπαντημένα τὰ ζῶα ἀπὸ τοὺς δυνατοὺς ἀνέμους, ἀπὸ τὰς βροχάς, τὴν χιόνα καὶ τὴν χάλαζαν· τὴν ἡμέραν ἀνίσως καὶ δὲν εἶναι εἰς ἐργασίαν, ζητοῦν πλανώμενα ἔνθα κἀκεῖθεν μερικὴν ἀχαμνὴν τροφήν· ἔτσι ἀποθνήσκουν τὰ περισσότερα ἐξ αὐτῶν ἐν καιρῷ χειμῶνος ἕνεκα τῆς αὐτῆς κακοπαθείας Οἱ ἰδιοκτῆται τῆς πόλεως, οἱ ὁποῖοι ἔχουν πρὸς χρῆσίν των ἡμιόνους καὶ ἵππους, τὰ δίδουν τὸ καλοκαῖρι εἰς τοὺς κοπιαστὰς αὐτῶν καὶ τὰ ἔχουν ὁμοῦ μὲ τὰ ἰδικά των ζῶα καὶ θρέφονται καί, ὅταν τὸ θέλῃ ὁ κύριός του, εἶναι αὐτὸς ὑπόχρεως νὰ τὸ φέρῃ εἰς τὴν πόλιν, καὶ πάλιν μετὰ τὴν ἐπιστροφήν του εἰς τὴν χώραν νὰ ἔλθῃ ἐκ νέου νὰ τὸ πάρῃ διὰ νὰ τὸ περιποιῆται εἰς τὸ φαγὶ καὶ εἰς τὸ νερόν. Τὸν δὲ χειμῶνα τὰ τραβοῦν εἰς τὴν χώραν, τὰ ὁποῖα τὰ βάζουν εἰς ἕνα μαγαζὶ σκεπασμένον χωρὶς νὰ εἶναι εἰς τὴν διάκρισιν τῶν ἀνέμων καὶ τῶν βροχῶν. Μ' ὅλον ὅτι εἶναι οἱ χωρικοὶ ἀπομακρυσμένοι ἐκ τῆς πόλεως μίαν ἡμισυν ὥραν εἶναι ὑπόχρεοι νὰ κάμουν τὴν αὐτὴν δουλείαν.

Περὶ ποιμένων.

Οἱ ποιμένες ἀκολουθοῦνε τὰ ποίμνιά των, τὰ ἀφίνουν εἰς τὰς ἀρχὰς τοῦ χειμῶνος εἰς τὰ ὑψηλὰ ὄρη ὅπου ἡ ψύχρα καὶ ὁ παγετὸς εἶναι πλέον αἰσθητικὸς καὶ τραβιοῦνται εἰς χαμηλοτέρας θέσεις ἢ εἰς τὰ ἀκρωτήρια καὶ πρόποδας τῶν βουνῶν, ὅπου τὸ κλίμα εἶναι γλυκύτερον. Ἔχουν ἐκεῖ ἕνα ὀσπίτιον, ὅπου φυλάγουν τὰ τυρία των, κατοικοῦν ἐκεῖ τὴν νύκτα ἐν καιρῷ χειμῶνος, τὸ δὲ καλοκαῖρι κοιμῶνται ὅπου εὑρίσκονται τὰ ζῶά των πάντοτες εἰς τὸ ὕπαιθρον ὄχι μόνον τὸ καλοκαῖρι, ἀλλὰ καὶ τὸν χειμῶνα, καὶ ὅλη των ἡ προφύλαξις εἶναι νὰ εὕρουν κανὲν σπήλαιον ὅπου νὰ ἀπαντηκτοῦν ἀπὸ τὰς ῥαγδαίας βροχὰς καὶ ἀπὸ τὴν χιόνα. Αὐτὰ τὰ ποίμνια μερικαῖς φοραῖς ἀπὸ μίαν ἢ δύο χιλιάδες αἰγιδοπρόβατα εἶναι τῶν ποιμένων, διότι πάντοτες πωλοῦν εἰς καλὴν τιμὴν τὰ *τυρία* καὶ τὰ *ἀρνιά*. ὁμοῦ καὶ τὰ *τραγούπουλα* ὁμοίως πωλοῦν καὶ τὰ *παλαιὰ πρόβατα* καὶ *κατσίκια* ὅπου τὰ ἀνακατώνουν μὲ τὰ νέα. Τὰ *τυρία* τῆς Νάξου ἔχουν τὴν προτίμησιν ἐκ τῶν λοιπῶν εἰς διάφορα μέρη καθὼς εἰς Κωνσταντινούπολιν. Σμύρνην καὶ Θήραν. Οἱ ποιμένες τῆς νήσου εἶναι πλουσιώτατοι καὶ δὲν λαμβάνουν ξένα ζῶα ὡς καθὼς ἀπαλαιόθεν τὰ εἶχον μισάρικα. Καὶ ἐὰν τινὰς ἐξ αὐτῶν τὰ λάβῃ, τὸ κάνῃ διὰ μεγάλην χάριν, καὶ τότε χρεωστεῖ νὰ δώσῃ εἰς τὸν οἰκοκύρην ἕως 13 ὀκάδας τυρὶ χρονικῶς τὰ δέκα κεφάλια, ἕνα ἀρνὶ καὶ ἕνα ἀθότυρο εἰς τὸ πάσχα· ὅλα τὰ λοιπὰ κέρδη εἶναι διὰ αὐτούς, καθὼς τὸ μαλλί, αἱ τρίχες τῶν αἰγῶν, τὰς ὁποίας μεταχειρίζονται διὰ σχοινία ὀνομαζόμενα *τρίχινα*. Ὅμως πρέπει νὰ ἀποκριθοῦν πάντοτες τὸν ἀριθμὸν τῶν ζώων, τὰ ὁποῖα ἔλαβον, ἐὰν ἐχάθηκαν ἀπὸ ἀμέλειαν ἢ τὰ ἐσκότωσαν, ἐξαιρουμένου μόνον τοῦ φυσικοῦ αὐτῶν θανάτου ἢ καὶ ἀπὸ τὸ χιόνι. Καὶ ἐὰν τινὰς μετὰ πολλὰ ἔτη ἤθελε τὰ λάβῃ ὀπίσω, πρέπει νὰ ἐπιστρέψουν ὅσα ἔλαβον καὶ ἔχει τὸ δικαίωμα ὁ κύριος αὐτῶν νὰ διαλέξῃ καλὰ ζῶα ἐξ ὅλου τοῦ ποιμνίου των. Ἀπὸ τὸ μαλλὶ αἱ χωρικαὶ γυναῖκες γνέθουν καὶ κάνουν ἓν εἶδος χονδρῶν τζοχῶν, τὰς ὁποίας μεταχειρίζονται διὰ σκεπάσματα εἰς τὸ κρεββάτι, διὰ *καπόταις*, διὰ δισάκκια κλπ. Αὐτὸ εἶναι τὸ μαῦρον ῥάσσον ὀνομαζόμενον, ἀπὸ δὲ τὸ λευκὸν κατασκευάζουν καὶ ἀπ' αὐτὸ σκεπάσματα τοῦ κρεββατίου, βρακία τῶν ποιμένων, ἀκόμη δὲ καὶ δισσάκια. Κατασκευάζουν καὶ ἓν ἕτερον πλέον ψιλὸν διὰ *φουστάνια* τῶν γυναικῶν, τὰ ὁποῖα τῶν δίδουν διάφορα χρώματα καὶ τὰ φοροῦν τὸν χειμῶνα ὁποῦ φέρουν μεγάλην ζέστην· ἀπὸ τὸ αὐτὸ εἶδος, τὸ ψιλόν, κάνουν καὶ ἕνα εἶδος σκεπάσματα ὀνομαζόμενα *χράμια* καὶ εἰς τὴν ἄκραν μὲ διάφορα ποικίλα καὶ πολύχροα κρόσσια, ὁμοίως κατασκευάζουν καὶ κνημίδας διὰ τοὺς ποδαγροὺς καὶ γηραλέους, αἱ ὁποῖαι καὶ αὐταὶ δίδουν πολλὴν ζέστην· ἀκόμη κάνουν καὶ μερικοὺς *μπιρίκους* ὀνομαζομένους ὁποῦ τοὺς βάζουνε τὸν χειμῶνα ἄνωθεν τοῦ ὑποκαμισίου καὶ ἀφοῦ πλυθοῦν καὶ σαπουνισθοῦν δύο ἢ τρεῖς φοραῖς λεπτύνουν καὶ μαλακώνουν καὶ εἶναι ἀξιόλογοι. Δίδουν ὁμοίως εἰς τοὺς χωρικοὺς φοράδες, γαϊδάραις καὶ γελάδες εἰς τὴν ἀρχὴν διὰ τὴν πληρωμὴν ἑνὸς ταλήρου, καὶ τότε τὸ πρῶτον θηλυκὸν ὁποῦ ἤθελε κάμει ὁποιονδήποτε ἐξ αὐτῶν τῶν τριῶν εἰδῶν τὰ ζῶα εἶναι τοῦ ἰδιοκτήτου, ἐὰν δὲ κάμῃ ἀρσενικὸν μοιράζουν ἐξ ἡμισείας καὶ τὸ πρῶτον θηλυκὸν εἰς τὸν ἰδιοκτήτην. Ὁ χωρικὸς εἶναι ὑπόχρεως νὰ διατηρῇ αὐτὰ τὰ ζῶα, ἕως ὅτου νὰ ἔλθουν εἰς ἡλικίαν ἢ νὰ πωληθοῦν ἢ καὶ τὰ θηλυκὰ νὰ ἔμβουν εἰς τὸν καρπόν, καὶ τότε κάνουν μίαν νέαν συμφωνίαν. Αἱ γελάδες βαστῶνται πάντοτες εἰς τὰ πλησίον γειτνιάζοντα μέρη, ἐπειδὴ καὶ εἶναι ὑποκείμεναι ἐν καιρῷ καλλιεργείας εἰς τὸ ἄροτρον. Αἱ δὲ φοράδες καὶ γαϊδάραις ἀφίνονται χωρὶς καμμίαν διατήρησιν εἰς τοὺς ἀπομακρυσμένους κάμπους, χωρὶς ἄλλην φροντίδα παρὰ νὰ πηγαίνουν νὰ ταῖς βλέπουν ἀπὸ καιρὸν εἰς καιρὸν καὶ ἀπὸ μακρόθεν διὰ νὰ ἔχουν εἴδησιν περὶ αὐτῶν. Μὲ τέτοιον τρόπον ἔρχονται ὡσὰν ἄγριαι καὶ πρέπει μέγας κόπος καὶ ἀγῶνας ὅταν τινὰς θέλῃ νὰ τὰς συλλάβῃ. Ἐπειδὴ ἀνάγκη πᾶσα νὰ κατασκευάσουν ἕνα μεγάλον περίφραγμα ἀπὸ κλάδους δένδρων καὶ ἀναγκαιοῦν πολλοὶ ἄνθρωποι διὰ νὰ τὰς καταδιώκουν ὁποῦ νὰ ἔμβουν εἰς αὐτὸν καὶ ἔπειτα νὰ ῥίψουν βρόχον ἢ θυλιὰς εἰς αὐτὰς καὶ πότε μὲν συλλαμβάνονται ἐκ τοῦ λαιμοῦ, πότε δὲ ἐκ τῶν ποδῶν. Αὐτὰ τὰ ἄγρια πουλάρια ἔχουν περισσοτέραν ζωηρότητα καὶ ἐκτιμῶνται καλλιώτερα ἀπὸ τὰ ἥμερα. Αἱ φοράδες εὑρίσκονται συχνὰ εἰς ἀπομακρυσμένους τόπους καὶ μακρόθεν τῶν γλυκῶν νερῶν· αὐταὶ πηγαίνουν εἰς τὸ ἀκροθαλάσσιον καὶ σκάπτουν μὲ τοὺς πόδας αὐτῶν τὴν ἄμμον καὶ κάμνουν ἕνα λάκκον ὅπου τὸ νερὸν τῆς θαλάσσης μαζεύεται καὶ καθαριζόμενον ἐκ τῆς ἄμμου καὶ τὸ πίνουν (ἐπειδὴ καὶ τὰ ὕδατα εἰς τὸ κατὰ τὸ νότιον δυτικὸν μέρος τῆς νήσου εἶναι πολὺ σπάνια) καὶ ἔτσις κάμνουν τοιουτοτρόπως κάθε φορὰν ὅπου ἤθελον διψάσῃ. Οἱ χωρικοὶ φροντίζουν διὰ νὰ ὀχεύωνται αἱ φοράδες καὶ αἱ γαϊδούραις ἀπὸ καλῆς ποιότητος ἀρσενικά, διὰ νὰ γεννήσουν καλῆς ποιότητος ἡμιόνους, οἱ ὁποῖοι πωλοῦνται εἰς καλὰς τιμὰς ἕως 80 δίστηλα ὁ καθένας. Ἀπὸ τὸν Ἰανουάριον μῆνα ἕως εἰς τὸν Αὔγουστον κάμνουν τυριὰ οἱ βοσκοὶ καὶ πολλοὶ ἕως εἰς τὸν Σεπτέμβριον. Κατασκευάζουν διαφόρων εἰδῶν τυρία καὶ καλῆς ποιότητος, ἐπειδὴ δὲν τὰ ξεβουτυρίζουν· κάνουν τὰ ὀνομαζόμενα ἀθότυρα, τὰ ὁποῖα εἶναι τόσον παχέα ὁποῦ τρέχει βούτυρον ἐξ αὐτῶν. Τρώγεται καὶ ἡ μυζήθρα πρὶν νὰ ἁλατισθῇ καὶ ἔχει ὡραίαν γεῦσιν, μάλιστα δὲ νὰ εἶναι καὶ ζεστή· τὰ τυρία ἀγκαλὰ χωρισμένα ἀπὸ τὸ ἄνθος τοῦ γάλακτος, ἐκτιμῶνται πολὺ εἰς τὴν Κωνσταντινούπολιν, Σμύρνην καὶ ἄλλα διάφορα μέρη. Κατὰ τὸν Ἰούλιον μῆνα παύει πλέον ἡ δύναμις τοῦ γάλακτος· ἀφοῦ δὲ ἀρμέξουν τὸ ἀφίνουν νὰ ξυνίσῃ διὰ δύο ἡμέρας πήζοντάς το μὲ τὴν πυτιὰν καὶ χωρὶς νὰ βράσῃ καὶ ἀπ' αὐτὸ κάνουν τὰ μικρὰ ξυνὰ τυριὰ καὶ χωρὶς νὰ τοῦ χωρίσουν τὸ ἄνθος· αὐτὰ νομίζονται διὰ τὰ πλέον ὑγιεινότερα καὶ δίδονται ἐνίοτε εἰς τοὺς ἀρρώστους.

Οἱ βοσκοὶ ἔχουν τὴν ὑπόληψιν νὰ εἶναι φανεροὶ κλέπται ὄχι ὅμως νὰ ἀπογυμνώνουν τοὺς ὁδοιπόρους ἢ ὅτι ἀνοίγουν οἰκίας διὰ νὰ κλέψουν· ἀλλὰ ὁ ἕνας κλέπτει τὸν ἄλλον, ἐπειδὴ καὶ λυπεῖται νὰ σφάξῃ ἐκ τῶν ἰδίων του ζώων διὰ νὰ φάγῃ. κλέπτει τοῦ ἄλλου καὶ ὁ ἄλλος αὐτουνοῦ καὶ μὲ ἕνα δυσκολώτατον καὶ ἐπικίνδυνον τρόπον. Ἐν καιρῷ χειμῶνος, ὅταν ἀκολουθοῦν ῥαγδαῖαι βροχαί, βρονταὶ καὶ χάλαζα, οἱ βοσκοὶ οἱ φυλάγοντες τὰ ποίμνια ζητοῦν ἕνα καταφύγιον κανὲν ὀσπίτιον τοῦ κάμπου (λεγόμενον μητάτον) κανὲν σπήλαιον ἢ καὶ κανὲν ἐκκλησίδιον ὅπου νὰ ἀσφαλιστοῦν ἐκεῖ. Οἱ ἄλλοι ποιμένες φεύγουν ἀπὸ μακρόθεν δύο καὶ τρεῖς ὥρας μακρὰν καὶ περισσότερον ἀκόμη καὶ εὑρίσκοντας τὸ ποίμνιον εἰς τὰ ὄρη χωρὶς καμμίαν προφύλαξιν, ἀφαιροῦν ἐξ αὐτοῦ 15, 20 καὶ 30 αἰγιδοπρόβατα, τὰ ὁποῖα τρώγουν μὲ ἡσυχίαν διὰ νὰ μὴ γνωρισθοῦν εἰς τὰ ποίμνιά των.

Ἡ γῆ δὲν καλλιεργεῖται ἐδῶ ἀπὸ ἐνοικιαστὰς ὑποχρεωμένους νὰ δώσουν εἰς τὸν ἰδιοκτήτην μίαν διωρισμένην ποσότητα χρημάτων, ἀλλὰ δουλεύεται κολεγικῶς ἀπὸ γεωργούς, οἱ ὁποῖοι διὰ τὸν σπόρον καὶ τὴν καλλιέργειαν αὐτῶν λαμβάνουν τὸ τρίτον μέρος ἐκ τοῦ καρποῦ, ἐξαιρουμένου τοῦ δεκάτου κλπ

Εἰς τοὺς ἀγροὺς τῆς κατωτέρας ποιότητος λαμβάνουν τὸν ἥμισυν καρπόν. Ἐπειδὴ καὶ ὁ καθένας σπέρνει τοὺς ἀγρούς του μὲ σῖτον ἢ καὶ ὅσπρια χωρὶς νὰ φροντίσῃ διὰ τὸ γειτονικόν του τί εἶνε σπαρμένο ὁποῦ νὰ εἶναι ὀλιγώτερα τὰ φρακτικὰ ἔξοδα, πρέπει νὰ εἶναι κάθε ἀγρὸς περιτριγυρισμένος ἀπὸ μίαν φράκτην ἢ χάντακα καὶ οὕτω νὰ ἀπαντῶνται.

Μερικοὶ ἀγροὶ καὶ ὅλα τὰ ἀμπέλια ἔχουν μίαν φράκτην καὶ εἶναι τὸ χρέος τοῦ ἰδιοκτήτου νὰ τὴν ἔχῃ διωρθωμένην καὶ ἀπαντημένην χειμῶνα καὶ καλοκαῖρι διὰ τὸ ἴδιον αὐτοῦ συμφέρον, δηλαδὴ τὴν ζημίαν τῶν ζώων Ὁ καλλιεργητὴς τοῦ αὐτοῦ κτήματος εἶναι εἰς χρέος ὁποῦ νὰ δουλεύῃ εἰς αὐτὸ εἰς ὅσας ἡμέρας ἤθελον δουλεύει οἱ *πληωματάδικοι* ἄνθρωποι καὶ νὰ τοῦ διδῇ τὴν ζωοτροφὴν αὐτοῦ ὁ ἰδιοκτήτης. Ὅμως αὐτοὶ οἱ χωρικοὶ διὰ νὰ προτιμηθοῦν, προτείνουν εἰς τὸν ἰδιοκτήτην νὰ τοῦ δίδουν ἐτήσιον δικαίωμα διὰ τὸν ἀγρὸν ἢ τὸν ἀμπελῶνα ἕνα καὶ δύο *κριόπουλα* καὶ νὰ τὰ εὐνουχήσῃ, νὰ τὰ θρέψῃ ἕως ὅτου νὰ ἀρχίσουν αἱ χειμονικαὶ βροχαὶ ὁποῦ τὰ τραβῇ εἰς τὴν ἀποθήκην του μὴ τρώγοντας χόρτον καὶ ἀδυνατίσουν· πρὸς τούτοις τοῦ δίδει καὶ 30 40 καὶ πολλάκις κατὰ τὴν ἀξίαν τοῦ κτήματος καὶ 100 φορτία ξύλα τῆς φωτιᾶς·

Μ' ὅλον ὁποῦ εἶναι φράκται καὶ χαντάκια τὰ ζῶα παρατημένα εἰς τὴν διάκρισίν των καὶ χωρὶς φύλακας, ἐμβαίνουν συχνὰ εἰς τοὺς ἀγροὺς καὶ προξενοῦν σημαντικὴν ζημίαν, ἐὰν καὶ εἶναι μεγάλα ζῶα καθὼς βόδια, ἡμίονες, ἵπποι καὶ ὄνοι. Ἡ προξενηθεῖσα ζημία ἐκτιμᾶται ἀπὸ εἰδήμονας ἀνθρώπους καὶ πληρώνεται. Ἐὰν δὲ καὶ εἶναι κατσίκια, πρόβατα καὶ χοῖροι, τουφεκίζονται καὶ ἐὰν ὑπάρχῃ Ὀθωμανὸς διοικητὴς εἰς τὴν νῆσον τὸ ἓν τέταρτον εἶναι αὐτοῦ, ἓν ἕτερον τέταρτον διὰ τὸν δικαστήν, τὸ δὲ ἄλλο ἥμισυ εἶναι τοῦ ἰδιοκτήτου· καὶ ἐὰν εἶναι χοῖρος, εἶναι ὁλόκληρος τοῦ ἰδιοκτήτου, ἐπειδὴ καὶ Ὀθωμανοὶ κατὰ τὸν θρησκευτικόν τους νόμον δὲν τοὺς εἶναι παραχωρημένον νὰ τρώγουν χοιρήσιον κρέας.

Οἱ μύλοι εἶναι ὁμοίως διαφορετικοὶ ἀπὸ ἐκείνους τῆς Εὐρώπης· εἶναι εἰς τὴν Νάξον ἕως 15 ἀνεμόμυλοι καὶ σχεδὸν τὸ διπλοῦν νερόμυλοι. Αὐτὸς ὁ ἀριθμὸς τῶν μύλων ἦτον παραπολὺ ἀνίσως ἔδιδαν ἢ ἔβγαζαν τόσον ἀλεῦρι καθὼς οἱ τῆς Εὐρώπης. Οἱ ἀνεμόμυλοι δὲν δίδουν συχνὰ ἢ δὲν ἀλέθουν πρὸ πάντων τὸ καλοκαῖρι ὅταν εἶναι καλωσύναις καὶ τὸν χειμῶνα ὅταν ὁ καιρὸς εἶναι εἰς τὴν βροχὴν καὶ καταιγίδας. Οἱ νερόμυλοι (μερικοὶ) ἐξ αὐτῶν εἶναι μόνον χειμωνικοὶ καὶ παύουν τὸ νὰ ἀλέθουν ἀπὸ τὰς 26 Μαΐου μέχρι τῶν 26 Ἑβρίου, ἐὰν καὶ κάνουν πρώϊμαις βροχαῖς καὶ δὲν ἔχουν ἀνάγκην διὰ ποτίσματα τῶν περιβολίων. Ἓν ἄλλο ἀντικείμενον, εἶναι ὁποῦ παύουν τοῦ νὰ ἀλέθουν οἱ χειμωνικοὶ μύλοι, ὅτι, ἐπειδὴ εἰς Νάξον δὲν ὑπάρχουν χείμαρροι, μεγάλα ποτάμια καὶ εἶναι μόνον μικροὶ ῥύακες, ὅταν ἔλθουν αἱ δυναταὶ ζέσται τοῦ Ἰουνίου

μηνός, τραβᾷ ἡ γῆς καὶ ῥοφᾷ αὐτὸ τὸ ὀλίγον νερὸν καὶ δὲν ἔχει τὴν δύναμιν, ὁποῦ νὰ κινῇ τοὺς μύλους. Ἕνα μεγάλον τροχὸν τοῦ μύλου ἐκεῖ εἶδα εἰς τὴν Πρεβιντζίαν καθὼς καὶ ἐδῶ μόνον δύων ἢ τριῶν μύλων· οἱ δὲ λοιποὶ εἶναι *οὐδετιποτένια πράγματα*· ἕνας ἄνθρωπος μὲ τὰς δύο αὐτοῦ χεῖρας ἀγκαλιάζει τὴν πέτραν τοῦ μύλου. Κτίζουν ἕνα δοχεῖον ἀρκετὰ ὑψηλὸν διὰ νὰ συνάζεται τὸ τρεχάμενον νερὸν διὰ τοῦ βάρους του μὲ περισσοτέραν δύναμιν· αὐτὸ τὸ δοχεῖον ἔχει ἐπάνω ἕως πέντε πόδας ὕψος· ἄλλα μὲν ἐξ αὐτῶν εἶναι κυκλοειδῆ καὶ ἄλλα τετράγωνα διὰ νὰ συνάζεται τὸ νερὸν διὰ τοῦ βάρους του μὲ περισσοτέραν δύναμιν καὶ στενεύει εἰς τὸ κατέβασμά του βαθμηδὸν ἕως εἰς τὴν στρῶσιν, ὁποῦ ἀφίνει διὰ τὸ πέραμα τοῦ νεροῦ μόνον ἕνα τόπον ἀπὸ δύο *παρμάκια* εἰς τὴν διάμετρον, καὶ οὕτως πίπτει μὲ ὁρμὴν πλαγίως ἐπάνω εἰς τὰς πτέρυγας ἑνὸς μικροῦ ξυλίνου τροχοῦ ὁριζοντίως. Ὁ αὐτὸς τροχὸς εἰμπορεῖ νὰ ἔχῃ ἕως δύο πόδας εἰς τὴν διάμετρον, καὶ ἡ κάθε πτέρυγα τέσσαρα δάκτυλα. Εἰς τὴν μέσην τοῦ τροχοῦ εἶναι στερεωμένον ἕνα στρογγυλὸν σίδηρον καὶ μακρὸ ὡς ἕνας λοστὸς τῶν 6 ἢ 7 πιθαμῶν διαπερασμένον εἰς τὴν μηλόπετραν, καὶ αὐτὸ τὴν κινεῖ. Ὅταν τὸ νερὸν δὲν εἶναι ἀρκετὸν διὰ νὰ τὴν κινήσῃ, κατασκευάζουν μίαν μεγάλην δεξαμενήν, εἰς τὴν ὁποίαν ἀποταμιεύεται τὸ ὕδωρ ἐκ τοῦ ποταμίου, καὶ ὅταν γεμίσῃ τὴν ἀνοίγουν καὶ ῥέει τὸ νερὸν εἰς τὸ ὑδραγωγεῖον τοῦ μύλου καὶ μὲ τέτοιον τρόπον κινεῖται ὁ μύλος. Ὅταν δὲ ἀδειάσῃ, τὴν φράσσουν ἐκ νέου, καὶ οὕτως ὁ μύλος δουλεύει μόνον διὰ τὸ ἥμισυ διάστημα τοῦ καλοκαιρίου.

(ἀκολουθεῖ τὸ τέλος).

ΥΠΑΤΗ

(Συνέχεια τοῦ προηγουμένου φυλλαδίου).

ΟΔΟΠΟΡΙΚΟΝ ΣΗΜΕΙΩΜΑ

Ἐκεῖνο τὸ ὁποῖον διακρίνεται καλλήτερον ἀπὸ τῆς ὑψηλῆς ταύτης θέσεως εἶνε τὰ ἰαματικὰ λουτρά, μίαν ὥραν μακρὰν τῆς Ὑπάτης ἀπέχοντα, ἐπὶ λόφου κείμενα κεκαλυμμένου διὰ λευκοῦ στρώματος ἀνθρακικοῦ ἀσβεστίου Ἡ φυτικὴ βλάστησις ἐκεῖ ἕνεκα τοῦ ἐδάφους εἶνε πτωχοτάτη. Καχεκτικά τινα δένδρα ἀραιῶς πεφυτευμένα παρὰ τὴν πηγὴν καὶ καταυγαζόμενα ὑπὸ τοῦ φωτὸς τῆς σελήνης, προσελάμβανον διαφόρους μορφὰς καὶ σχήματα καὶ πρὸς στιγμὴν ὑπέθεσα, ὅτι ἀνέζησαν αἱ ὀνομασταὶ θετταλαὶ φαρμακεύτριαι παρὰ τὴν ἡφαιστειώδη πηγὴν ἀσκοῦσαι τὸ βδελυρὸν αὐτῶν ἐπάγγελμα!

Ἐπέστρεψα εἰς τὸ χωρίον πολὺ ἀργά. Ἄκρα σιγὴ ἐπεκράτει πανταχοῦ καὶ οἱ κάτοικοι ὅλοι ἀνεξαιρέτως παρεδίδοντο εἰς βαθύτατον ὕπνον. Μόνος διηρχόμην κατὰ τὴν ὥραν ἐκείνην τὰς στενὰς ὁδοὺς τοῦ χωρίου, ἀναζητῶν τὴν φιλικὴν οἰκίαν, ὅπου ἔμελλον νὰ καταλύσω. Ἡ μοναξία πρώτην φορὰν μὲ δυσηρέστει καὶ διακαῶς ἐπεθύμουν νὰ συνοδευόμην ἀπὸ φίλους. Εἰς τὸν νοῦν μου ἀνεκυκῶντο θλιβεραὶ ἀναμνήσεις τῶν ληστρικῶν χρόνων τῆς Ἑλλάδος καθ' οὓς ἡ Ὑπάτη ὑπῆρξε τὸ *λημέρι* τῶν διασημοτέρων ληστῶν. Ἀπὸ στιγμῆς εἰς στιγμὴν περιέμενον νὰ ἴδω τὴν ἀρειμάνιον μορφὴν παλληκαρίου τινὸς διατάσσοντός με νὰ σταθῶ· «Ἔρε, ποῦ πᾷς; στὸν τόπο!» Εὐτυχῶς ἡ τρομερὰ ἐκείνη ἐποχὴ παρῆλθε, τὸ χωρίον ἀνέπνευσεν ἐκ τοῦ καταπιέζοντος αὐτὸ ἐφιάλτου καὶ μόνον οἱ φυγόδικοι, ἀβλαβεῖς ἄλλως τε εἰς τοὺς ὁδοιποροῦντας ξένους, περιφέρονται ἀνὰ τὸν δῆμον Ὑπάτης, ἀφαιροῦντες αἰγοπρόβατα. Καὶ αὐτὸ τὸ κακὸν ὑπάρχει ἐλπὶς νὰ περισταλῇ, ἅμα ὡς τὰ μεταβατικὰ ἀποσπάσματα ἐνεργήσωσι δραστηρίως τὴν καταδίωξιν τῶν ὀχληρῶν αὐτῶν φυγοποίνων, οἱ ὁποῖοι λίαν ἐπιτηδείως διαφεύγουσι, κρυπτόμενοι εἰς τὰ μᾶλλον ἀπότομα καὶ κρημνώδη μέρη τῆς Οἴτης.

Ἕνας ἀετὸς γκιζέραε στὰ κλέφτικα λημέρια.
Πέτρα στὴν πέτρα περπατεῖ, λιθάρι στὸ λιθάρι·
Βαστοῦσε καὶ στὰ νύχια του ἀνθρώπινο κεφάλι.
Φορές, φορὲς τὸ τσίμπαε, φορὲς καὶ τὸ ῥωτάει·
—Κεφάλ' μου, κακοκέφαλο, κακὸ καιρὸ γραμμένο.
Κεφάλ' μου, τί κακὸ 'καμες καὶ σὲ κρατῶ στὰ νύχια;
—Ἄλλοτες στὸ παληὸ καιρὸ καὶ στὰ παληὰ ζαμάνια,
Ἄλλοι κορσέβαν πρόβατα καὶ ἄλλοι κορσέβαν γίδια·
Καὶ ἐγὼ τὸ δόλιο κόρσεβα 'κκλησιὲς καὶ μοναστήρια.
—Κεφάλ' μου δίκηο τό 'παθες καὶ σὲ κρατῶ στὰ νύχια!

Τὴν ἐπαύριον ἐπεσκέφθην τὸν ρύακα τῶν Μπουγομύλωνὶ ὅπου κατὰ τὴν 18 Ἀπριλίου 1821 εἶχον ὀχυρωθῆ πολλοὶ ἰδίως Ἀλβανοὶ προσμένοντες τὴν ἐπίθεσιν τῶν Ἑλλήνων, ἐστρατοπεδευμένων εἰς τὸ χωρίον Κομποτάδες. Ὁ Ἰωάννης Δυοβουνιώτης, ὁπλαρχηγὸς τῶν ἐπαρχιῶν Ζητουνίου, Βοδονίτσης καὶ Τουρκοχωρίων, εὑρισκόμενος μετὰ τοῦ Διάκου καὶ λοιπῶν εἰς Κομποτάδες, προσέβαλε τὴν Ὑπάτην ἐκ τοῦ ἀνατολικοῦ μέρους, ὁ δὲ Μῆτρος Κοντογιάννης, ὁπλαρχηγὸς τοῦ Πατρατζικίου (Ὑπάτης) ἐκ τοῦ δυτικοῦ. Μετὰ μικρὰν ἀντίστασιν εἰς Μπουγομύλους οἱ ἐχθροὶ ἐξεδιώχθησαν ὑπὸ τῶν ἐκ Κομποτάδων ἐλθόντων Ἑλλήνων καὶ ἐκλείσθησαν ἐντὸς τῆς Ὑπάτης, γενναίως πολεμήσαντες ἐπὶ πολλὰς ὥρας. Ἡ μάχη περὶ τὸ μεσονύκτιον κατέπαυσεν ἄνευ ἀποτελέσματος· τότε οἱ Ἕλληνες διέκρινον ἐν τῇ πεδιάδι, ἐν τῷ χωρίῳ Λιανοκλάδι πολλοὺς πυρσοὺς τῶν νεωστὶ ἐκεῖ ἀφιχθέντων πολεμίων καὶ φοβηθέντες μήπως περικυκλωθῶσιν, ἀνεχώρησαν τὴν ἐπαύριον, ἀφήσαντες τὴν πολίχνην ἠμίκαυστον. Δευτέρα πεισματώδης μάχη, ἡ καὶ ἐπισημοτέρα, ἐγένετο ἐνταῦθα μετὰ ἓν ἔτος σχεδὸν τὸ 1822. Ἀλλ' οὔτε τότε οἱ Ἕλληνες κατώρθωσαν τὴν ἐκπόρθησιν τῆς πολίχνης, ἥτις κατεκάη ὁλόκληρος σχεδὸν μείνασα πάλιν ὑπὸ τὴν ἐξουσίαν τοῦ ἐχθροῦ· ἔκτοτε δ' ἕνεκα τῆς ἀποτυχίας ταύτης, κατέστη ἀδύνατος πλέον καὶ ἡ κατὰ τῆς Λαμίας προσβολὴ τῶν Ἑλλήνων.

Ἡ Ὑπάτη περιεῖχεν ἄλλοτε 4—5 χιλιάδας κατοίκους. Σήμερον ὁ ἀριθμὸς ἠλαττώθη ἐπαισθητῶς καὶ μόλις κατοικεῖται ἀπὸ 1891 ψυχάς. Τὸ κλῖμα εἶνε μᾶλλον ψυχρὸν ἕνεκα τῆς ὀρεινῆς αὐτῆς τοποθεσίας. Ἡ χιὼν καλύπτουσα τὸν χειμῶνα τὰς κορυφὰς τῆς Οἴτης, ἐπισκέπτεται συχνὰ καὶ τὸ χωρίον, οὗ τότε ἡ ἀπὸ μακρὰν ἄποψις εἶναι ὡραιοτάτη. Τὸ κυριώτερον προϊὸν ἐνταῦθα εἶναι ὁ καπνός, ὃν μεταφέρουσι διὰ καμήλων εἰς Λαμίαν καὶ ἐκεῖθεν ἀποστέλλουσιν εἰς διαφόρους πόλεις τῆς Ἑλλάδος.

Ἀνέκαθεν ἡ Ὑπάτη ὑπῆρξεν ἕδρα εὐζωνικοῦ τάγματος στρατωνιζομένου ἐντὸς εὐρυχώρου οἰκήματος ἀνεγειρομένου πρὸς δυσμὰς αὐτῆς ἐπὶ περιόπτου θέσεως. Ὁ στρατὼν ὁμοιάζει πρὸς ἐκκλησίαν ἡμιτελῆ, ἀφ' ἧς ἐλλείπει ἀκόμη ὁ σταυρὸς καὶ τὸ κωδωνοστάσιον. Ἀλλ' ἡ ἐκεῖ παρουσία ἀριθμοῦ τινος εὐζώνων μὲ τὴν χιονόλευκον αὐτῶν φουστανέλλαν καὶ τὸ ὅπλον ἐπ' ὤμου, διαλύει πᾶσαν ἀμφιβολίαν περὶ τοῦ προορισμοῦ τοῦ ἀκόμψου κτιρίου! Ἡ προσφιλεστέρα διασκέδασις τῶν ἀξιωματικῶν κατὰ τὰς ὥρας τῆς ἀναπαύσεως ἐκ τῆς στρατιωτικῆς ὑπηρεσίας εἶνε τὸ κυνήγιον. Εἰς τὰ πέριξ ἐν ἀφθονίᾳ ὑπάρχουσι λαγωοί, πέρδικες, ὄρτυγες καὶ τρυγόνες. Χάρις εἰς τὴν φιλόφρονα προσφορὰν ἀγαπητοῦ ὑπολοχαγοῦ ἔφαγον ζεῦγος ὀρτυγίων παχυτάτων καὶ γλυκυτάτων μετὰ πρωτοφανοῦς ὀρέξεως.

Ἡ κάμηλος εἶναι ζῷον σπάνιον ἐν Ἑλλάδι σήμερον. Ἐν Φθιώτιδι ὅμως πολὺ συχνὰ συναντᾷ τις τὸ *πλοῖον τῆς ἐρήμου* ὡς τὴν ἀποκαλοῦσιν οἱ Ἄραβες, δι' οὗ μετάγουσι πληθὺν ἐμπορευμάτων ἀπὸ πόλεως εἰς πόλιν καὶ ἀπὸ χωρίου εἰς χωρίον. Ἕνεκα τῆς θερμότητος τοῦ κλίματος ἐν Ἑλλάδι εὐδοκιμεῖ ἡ μονόκυρτος κάμηλος, ἡ ἐπιλεγομένη δρομὰς ἡ ἀπαντωμένη κυρίως εἰς τὰ βόρεια τῆς Ἀφρικῆς μέχρι τοῦ Σουδὰν καὶ εἰς τὴν μικρὰν Ἀσίαν. Τὸ ἄλλο εἶδος τῆς καμήλου μὲ τοὺς δύο ὄβους δὲν ζῇ ἐν Ἑλλάδι, ἀλλ' εἰς τὰς στέππας τῆς κεντρῴας Ἀσίας καὶ εἰς τὸ Τουρκεστὰν ὅπου ἀκινδύνως ὑφίσταται τὸ ψῦχος. Καθ' ὁδὸν συνήντησα τὸ ἄχαρι ὑψηλὸν τοῦτο ζῷον, οὗτινος μετὰ περιεργείας παρετήρουν τὰς ἀκανονίστους κινήσεις. Συνήθως 8—10 δεδεμέναι διὰ σχοινίων βαδίζουσιν ἡ μία κατόπιν τῆς ἄλλης, προηγουμένης τῆς ὑψηλοτέρας, ἐφ' ἧς κάθηται καὶ ὁ καμηλοκόμος καὶ ἑπομένων τῶν λοιπῶν κατ' ἀναλογίαν. Κρατοῦσιν ὑψηλὰ τὴν ἀηδῆ κεφαλήν των, ἀναμηρυκώμεναι καὶ ἀναιδῶς προσβλέπουσαι, ὡσὰν νὰ περιπαίζωσι τοὺς διαβάτας. Πολὺ νόστιμα εἶνε τὰ καμηλάκια τρέχοντα ὄπισθεν τῶν μητέρων των, βυζαίνοντα ἀπὸ καιροῦ εἰς καιρὸν καὶ φιλαρέσκως ἐπιδεικνύοντα τὸ μικρόν των ὕβωμα.

Πρὶν ἀναχωρήσω, ἐπεσκέφθην τὸ ἐπὶ ἀποκρήμνου βράχου ἄνωθεν τῆς Ὑπάτης ὑπάρχον ἐρημοκλήσιον τῶν Ἁγίων Ἱεροσολύμων, ὅπου κατ' ἔτος τὴν πέμπτην ἡμέραν τοῦ Πάσχα τελεῖται μεγάλη πανήγυρις. Ἂν οἱ ἀρχαῖοι Ἕλληνες τοὺς περικλεεῖς αὐτῶν ναοὺς ἀνήγειρον εἰς τὰ τερπνότερα μέρη, οἱ μεταγενέστεροι εἰς τὰς μαγευτικωτέρας τοποθεσίας ἔκτισαν μονὰς καὶ ἐρημοκλήσια. Καὶ ποῦ ἄλλοῦ ὁ ἄνθρωπος δύναται καλλήτερον νὰ συγκοινωνήσῃ μετὰ τοῦ ὑπερτάτου Ὄντος ἢ ἐκεῖ, ὅπου ὁ οὐρανὸς φαίνεται πλησιέστερος, οἱ ἀστέρες φαεινότεροι καὶ ἡ περιῖς φύσις μαγευτικὴ καὶ ἐπιβλητική, ἐξαγγέλλουσα ἀνὰ πᾶν βῆμα τὸ μεγαλεῖον τῆς θείας δημιουργίας;

Κ. Δ. ΚΑΠΡΑΛΟΣ

ΙΩΑΝΝΗΣ ΣΟΥΤΣΟΣ*

Ἡ Ἱστορία παρέλαβεν ἤδη τ' ὄνομά του καὶ ἡ δόξα τῷ ἐφιλοτέχνησεν ἀμάραντον στέφανον. Καὶ ὁ ἁπλῶς μελετῶν τὸν βίον καὶ τὰ ἔργα τοῦ *Ι. Σούτσου*, πρὸ παντὸς θὰ ὁμολογήσῃ, ὅτι ὑπάρχουσι καὶ ἐν τῷ ἠθικῷ κόσμῳ ὄγκοι καὶ κολοσσοί, ὅπως καὶ ἐν τῷ φυσικῷ. Διερχόμενος τὰς λαμπρὰς αὐτοῦ σελίδας καὶ ἀναγνωρίζων, ὅτι ἡ Βιογραφία τοῦ *Ι. Σούτσου* εἶναι ἐνταῦτῷ καὶ ἡ Ἱστορία ἐξόχων γεγονότων, θελκτικῶς συνδυασθέντων μετὰ τῆς ἀναγεννήσεως καὶ τῶν αἰσθημάτων τοῦ Ἑλληνικοῦ Ἔθνους, θὰ ὁμολογήσῃ, ὅτι ὑπάρχουσιν ἐπιφανεῖς φυσιογνωμιαι καὶ ἐπισημότητες ἐν τῇ ἠθικῇ τῆς κοινωνίας σφαίρᾳ, ἐνώπιον τῶν ὁποίων ἀποκαλύπτουσι πάντες εὐλαβῶς τὴν κεφαλήν, θαυμάζοντες τὴν μεγάλην ἀρετήν των, ὅπως πρὸ σεπτοῦ τοῦ ἐκλιπόντος ἀρχαίου κόσμου μνημείου, ἵσταται σύννους ὁ διαβάτης, ἀποθαυμάζων τὸ ἀρχαιοπρεπὲς ἀπαράμιλλον ἰδανικὸν κάλλος καὶ τοῦ ἐνθέου τεχνίτου τὸ δαιμόνιον.

Σήμερον ποῦ δύναται τάχα ὁ νεώτερος Ἕλλην ν' ἀναζητήσῃ τοιούτους χαρακτῆρας, τοσοῦτον ποικίλου πνεύματος, τοιούτους ἀστέρας, τοιούτους μαργαρίτας, κοσμοῦντας τὸ διάδημα τοσοῦτον μακρᾶς, εὐσυνειδήτου καὶ εὐεργετικωτάτης ζωῆς;

* *
*

Ὁ *Ἰωάννης Σοῦτσος* μόνος αὐτὸς ἠτύχησε κατὰ τὸν Ἀπρίλιον τοῦ 1887, ἐκ τῶν διορισθέντων ἅμα τῇ συστάσει τοῦ Πανεπιστημίου Καθηγητῶν, νὰ πανηγυρίσῃ τὴν πεντηκοστὴν ἐπέτειον αὐτοῦ, καὶ νὰ ἴδῃ παρερχομένας τὰς μορφὰς τῶν εἰς δύο γενεὰς ἀνηκόντων ἀκροατῶν του. οὓς διὰ χειρὸς ἰσχυρᾶς καὶ ἀσφαλοῦς ἐποδηγέτησεν, ἐπ. 54 ὁλόκληρα ἔτη λαμπρύνας τὸ Πανελλήνιον καθίδρυμα. ἀληθὴς τῆς ἀνθρωποτήτος εὐεργέτης, πολλαχῶς χειραγωγήσας εἰς τὰς δυσβάτους τρίβους τῆς ἐπιστήμης ὁλόκληρον κόσμον, καὶ παραμείνας ἄχρις ἐσχάτης πνοῆς ὁ ἀληθέστερος ἀθλητὴς καὶ ἐν τῷ νέῳ σταδίῳ τοῦ ἐθνικοῦ ἡμῶν βίου. Ἀλλὰ

*) Ἀπόσπασμα ἐξ ἀνεκδότου μελέτης.

καὶ ποῦ δὲν ἀποθαυμάζομεν τοῦ γηραιοῦ Ἕλληνος σοφοῦ τὴν ἔκλαμπρον ἐργασίαν; Ἐν τῇ πρώτῃ πάλῃ τῶν ἐθνικῶν ἰδεῶν, εἰς τὰ πρῶτα βήματα τοῦ Ἔθνους, ἀνευρίσκομεν τοὺς ἀγῶνάς του, θαυμάζομεν τὴν ἀρετήν του.

Ἐν μέσῳ ἐρειπίων, ἀχνιζόντων ἔτι ἐξ αἵματος καὶ ἐκ πυρός, ἀνακύψασα ἐξ ἐπιθανατίου ἀγῶνος ἡ Ἑλλάς ἐσκέφθη περὶ ἱδρύσεως Πανεπιστημίου. Ἤθελον διαψευσθῆ αἱ προσδοκίαι καὶ αἱ παραδόσεις τοῦ Ἔθνους, εἰ τοῦτο ἀμέσως δὲν κατήρχετο τῆς ἐργασίας διὰ τῆς ἱδρύσεως τοῦ πρώτου πνευματικοῦ κέντρου, γενικοῦ διδασκαλείου τῶν Ἐπιστημῶν. Ὁ πρῶτος βασιλεὺς τῆς Ἑλλάδος, ὁ ἀληθῶς φιλόμουσος καὶ πλήρης εὐγενοῦς καρδίας ἡγεμὼν ἐκεῖνος, θελήσας νὰ συνδέσῃ τὴν ἀναγέννησιν τῆς Ἑλλάδος ἐν τῇ ἐλευθερίᾳ, μετὰ τῆς ἀναγεννήσεως αὐτῆς ἐν τῇ ἐπιστήμῃ καὶ τοῖς γράμμασιν, ἵδρυεν ἐν ἔτει 1837 τὸ Ἐθνικὸν Πανεπιστήμιον. Μετὰ τῶν πρώτων λογίων καὶ ἐπιστημόνων ἀνδρῶν, τῶν θεωρηθέντων ἱκανῶν, ὅπως θέσωσι τὰς βάσεις τῆς δημιουργίας τοῦ νέου μέλλοντος καὶ μορφώσωσι τὴν γλῶσσαν τῆς ἐπιστήμης, ἀναφαίνεται ἐπίσημος πρωτεργάτης ὁ *Ἰωάννης Σοῦτσος*, σπεύδων νὰ παράσχῃ εἰς τὴν ὑπὸ τὴν ζείδωρον αὔραν τῆς ἐλευθερίας καὶ τῆς εὐνομίας ἀναπτυσσομένην, μετὰ παρέλευσιν τεσσάρων σκοτεινῶν αἰώνων δουλείας, νεότητα τῆς Ἑλλάδος, τὸν πρῶτον πνευματικὸν ἄρτον.

Ὁπόσον μεγάλη, ἀλλὰ καὶ ὁπόσον δυσέκβολος ἡ στιγμὴ τῆς πρώτης αὐτῆς ἐντολῆς, ἣν ἀνελάμβανε μετ' ἄλλων ἐπιφανῶν ἀνδρῶν, τῶν κορυφῶν τῆς ἀρτιπαγοῦς τότε ἑλληνικῆς κοινωνίας, ὁ *Ἰ. Σοῦτσος*, ἐκ τῶν δυσχερειῶν ἀντλῶν δύναμιν καὶ σθένος ἰσχυρὸν πρὸς τὴν ἐργασίαν τοῦ μετέπειτα μεστοῦ πόνων βίου του, δι' οὗ ἔμελλε νὰ γαλουχηθῶσι καὶ καταφωτισθῶσιν αἱ ψυχαὶ τῶν νέων μὲ τὴν αἰωνίαν λάμψιν καὶ τὴν λαμπρότητα τῶν ἠθικῶν ἰδεῶν, μὲ τὸ βάθος τῶν πρώτων πνευματικῶν γνώσεων. Ὁ *Σοῦτσος* παρορῶν οἱανδήποτε ἄλλην σκέψιν ἀποδύσεως αὐτοῦ εἰς ἕτερον στάδιον, παρέχει εὐθὺς ἐξ ἀρχῆς σπανιώτατον παράδειγμα αὐταπαρνησίας καὶ μεγαλοφροσύνης. Ἡ γέννησις αὐτοῦ, δὲν τὸν προώριζε διὰ τὸ ἔργον τῆς μυσταγωγήσεως τῆς ἑλληνικῆς νεολαίας εἰς τὴν ἐπιστήμην, καὶ ὅμως μετὰ ζηλευτῆς προθυμίας ἀποδύεται εἰς αὐτήν, καὶ ἀναδείκνυται ἀληθὴς ἀριστεύς. Γεννηθεὶς παρὰ τὰς βαθμίδας ἡγεμονικοῦ θρόνου, προώριστο νὰ περιβληθῇ καὶ οὗτος, ὡς οἱ πατέρες του, τὴν ἡγεμονικὴν ἀλουργίδα, ἐξ ἡγεμόνων καταγόμενος καὶ ἡγεμονικῶς ἀνατραφεὶς ἐν τῇ λαμπρᾷ βασιλικῇ αὐλῇ τοῦ Πατρός του, ἐν τῇ ὑπερόχῳ αὐτοῦ αὐταπαρνησίᾳ παρεῖδεν ἀξιώματα ὕψιστα εὐτυχεῖς δὲ διὰ τὸ ἡμέτερον Ἔθνος ἀφορμαί, ἄλλως προδιέθεσαν τὴν ἔφεσιν τοῦ περικλεοῦς Ἕλληνος, καὶ ὁ ἁβρὸς ἡγεμονίδης μεταβάλλεται εἰς κρατερὸν ἀθλητὴν ἐν τῷ σταδίῳ τῶν πνευματικῶν ἀγώνων, ἔνθα καὶ προώριστο νὰ διαπρέψῃ, συνδυάζων τοσοῦτον ἐναρμονίως καὶ τοσοῦτον ἐπιχαρίτως τελείαν ἐπιστημονικὴν μόρφωσιν, σπανίαν ἐγκυκλοπαιδικὴν μάθησιν, μετ' ἤθους χρηστοῦ καὶ ὅλως ἀριστοκρατικῆς εὐγενείας.

Ὁ *Ἰ. Σοῦτσος* πάρεδρος ὢν ἐν τῷ Συμβουλίῳ τῆς Ἐπικρατείας, διορίζεται τὸ πρῶτον ἔκτακτος Καθηγητὴς τῆς Πολιτικῆς Οἰκονομίας, μετ' αὐτοῦ δὲ συνδιωρίζοντο ἐν τῇ Νομικῇ Σχολῇ ὡς ἐπίτιμοι μὲν καθηγηταὶ ὁ Πρόεδρος τοῦ Ἀρείου Πάγου Κλονάρης, ὁ Εἰσαγγελεὺς αὐτοῦ Ῥάλλης, ὁ ὑπουργικὸς Σύμβουλος καὶ Εἰσηγητὴς ἐν τῷ Συμβουλίῳ τῆς Ἐπικρατείας Προβελέγγιος, ὁ Ἀρειοπαγίτης Φέδερ, ὁ ἀντεισαγγελεὺς τοῦ Ἀρείου Πάγου Μελᾶς, ἔκτακτοι δὲ ὁ Μαυροκορδάτος καὶ ὁ Ἀργυρόπουλος. Τοιοῦτοι οἱ ἄνδρες τῆς νέας τότε ἐποχῆς, ἧς τὸ πνευματικὸν στερέωμα ἔμελλον νὰ φωτίσωσι φαεινοὶ τῆς ἐπιστήμης ἀστέρες. Μετὰ πενταετίαν, τῷ 1842 ὁ *Ἰ. Σοῦτσος* διορίζεται τακτικὸς καθηγητής, τῷ 1860 ἐπίτιμος, ἐκ νέου δὲ τακτικὸς τῷ 1862. Τῷ 1864 ἐκλήθη ὡς Σύμβουλος τῆς Ἐπικρατείας, ἐνωρίτατα ὅμως ἐπανῆλθεν ὁ σοφὸς ἀνὴρ εἰς τὰς πεφιλημένας αὐτῷ ἀσχολίας, τῷ 1867 διορισθεὶς αὖθις Καθηγητὴς τακτικός.

Ἔκτοτε παρέμεινεν ὁ ἐπιφανὴς ἐπιστήμων παράδειγμα θρησκευτικῆς ἀφοσιώσεως καὶ προσηλώσεως πρὸς τὸ καθῆκον, εἴδωλον λατρείας καὶ σεβασμοῦ, ἐπὶ ἡμισυ αἰῶνα διδάξας μετὰ τῆς Νομικῆς ἐπιστήμης καὶ τὰς εὐγενεστέρας καὶ πατριωτικωτέρας ἰδέας, τύπος περίβλεπτος ἰδιωτικῆς καὶ δημοσίας ἀρετῆς, μεγάλη ἐπιστημονικὴ αὐθεντία, περιφανὴς συγγραφεύς, καταλιπὼν νέα ἔνδοξα ὑστερόγραφα, ἅτινα ἐχάραξε διὰ τῆς ἰδίας αὐτοῦ χειρὸς ἐπὶ τῶν οἰκογενειακῶν περγαμηνῶν.

ΙΩΑΝΝΗΣ Α. ΔΡΣΕΝΗΣ

ΑΙ ΕΠΙΣΤΟΛΑΙ ΤΗΣ ΚΥΡΙΑΣ

Α'

— Ἡ κυρία σου λαμβάνει πολλὰς ἐπιστολάς; ἠρώτησεν ὁ κ. Γ. τὴν μικρὰν ὑπηρέτριάν του.

— Οὔ! κάθε μέρα, ἀφέντη.

— Ἀμ', ἐκείνη στέλλει;

— Σὰ δὲ βγῇ ἔξω, στέλλει. Νά, σήμερα στὴς δέκα τὸ πρωὶ τῆς ἔφεραν μιὰ ποὺ τὴν ἔπιασα καὶ 'μύριζε...

Ὁ κ. Γ. μόλις πρὸ ἔτους ἐνυμφεύθη, ἐξ ἔρωτος, κακῆς συμπτώσεως, δύναταί τις εἰπεῖν. Ἡ σύζυγός του ἦτο θελκτικὴ ὑφ' ὅλας τὰς ἐπόψεις. Ὑψηλή, λεπτή, εὔπλαστος, μὲ τὴν κόμην καὶ τοὺς ὀφθαλμοὺς μέλανας, εὐφυής, πολύγλωσσος, συνελόντι εἰπεῖν τέλειος τύπος συγχρόνου Ἀττιδος κόρης ἐξ ἐκείνων, αἵτινες ἐκ τῆς ἀναγνώσεως ἑκάστου μυθιστορήματος καὶ νέον ἀναζητοῦσι καὶ εὑρίσκουσιν *ἰδανικὸν* ἔραστοῦ. Ἐν τούτοις, καί τοι ὁ κ. Γ. ἐν πάσαις ταῖς φάσεσι καὶ λεπτομερείαις ἔμαθε τὸ παρελθὸν τῆς μελλούσης

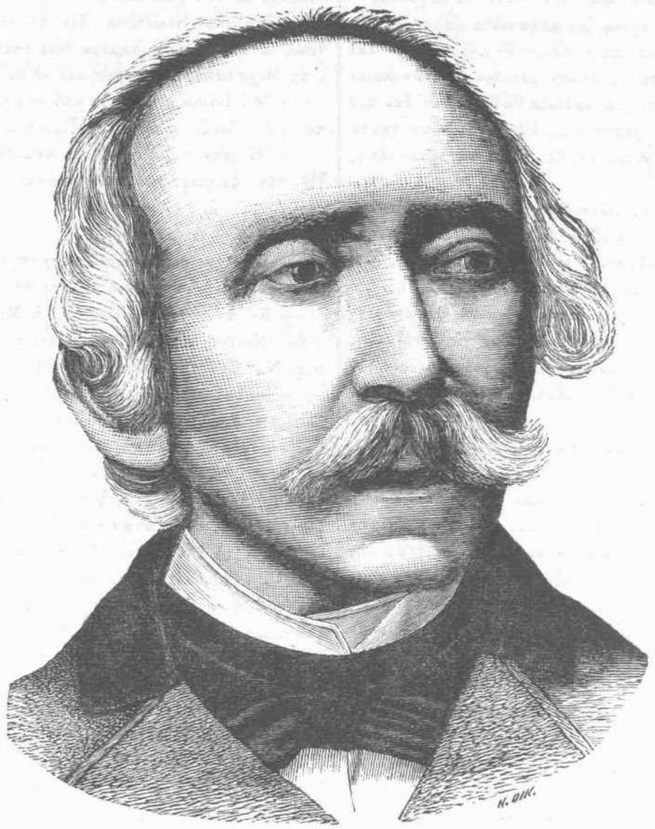

Ἰ. Σοῦτσος

συζύγου του τὴν ἐνυμφεύθη, εὑρεθεὶς ἀκουσίως του εἰς μίαν τῶν ψυχολογικῶν ἐκείνων στιγμῶν καθ' ἃς ὁ ἄνθρωπος ἐνεργεῖ ἀσυνειδήτως. Τὴν ἠγάπα καὶ ἀντηγαπᾶτο παρ' αὐτῆς, Πολλάκις ἐν ᾧ ὁ κ. Γ. ἔνδακρυς καὶ πλήρης ἀδόλου περιπαθείας τῇ ἐξωμολογεῖτο τὸν διάπυρον ἔρωτά του, ἐκείνη, οἱονεὶ Μαγδαληνὴ μετανοοῦσα, τὸν διέκοπτε λέγουσα;

— Καὶ ὅμως ἐάν μὲ ἐγνώριζες καλὰ οὔτε καλημέρα δὲν θὰ μοῦ ἔλεγες, δὲν εἶμαι ἀξία σου· τὴν καρδίαν σου καὶ τὴν ἀγάπην σου ἔπρεπε εἰς ἄλλην γυναῖκα νὰ τὴν ἀφιερώσῃς· τοιαύτη ἀφοσίωσις καὶ λατρεία θὰ ἤρμοζε δι' ἐμὲ πρὸ δεκαετίας (καὶ νῦν ἦτο εἰκοσαέτις), ὅτε ἠγνόουν τὰ πάντα καὶ τοὺς πάντας. Σὲ ἀγαπῶ καὶ δὲν θέλω νὰ μετανοήσῃς μετὰ ταῦτα.

— Καὶ μήπως διὰ τῆς εἰλικρινοῦς αὐτῆς μετανοίας καὶ τῆς ἐξομολογήσεώς σου δὲν ἐξαγοράζῃς ὅλας τὰς νεανικὰς παρεκτροπάς τοῦ παρελθόντος σου, δὲν ἀναγνωρίζῃς ὅτι ἔσφαλες, δὲν ὑπόσχεσαι ὅτι τὰ πάντα θὰ λησμονήσῃς, ὅτι θὰ εἰσέλθῃς εἰς νέον βίον, ὅτι διὰ τοῦ γάμου θὰ ἀναγεννηθῇς; ἐγὼ ἓν καὶ μόνον ζητῶ παρὰ σοῦ, νὰ ἀποδιώξῃς καὶ λησμονήσῃς ἐντελῶς πάντας τοὺς λεγομένους *οἰκογενειακούς σου φίλους*, οἱ ὁποῖοι ἐξέθηκαν τὴν τιμὴν καὶ τὴν ὑπόληψίν σου.

— Καὶ ἀμφιβάλλεις ἀκόμη περὶ τούτου;

— Διατί τότε κλαίεις ἀφ' οὗ ἐγὼ τὰ πάντα λησμονῶ;

Οἱ ἓξ πρῶτοι μῆνες τοῦ γάμου των διῆλθον ἐν ἀγάπῃ καὶ γαλήνῃ. Ἡ ἀξιοπρεπὴς στάσις τοῦ συζύγου, ἀπεμάκρυνε πάντας τοὺς πρῴην ἐπισκέπτας καὶ θαυμαστὰς τῆς συζύγου του. Ἡ Μαρία ἐπεδοκίμαζε πληρέστατα τὴν συμπεριφορὰν τοῦ συζύγου της, τὸν παρώτρυνε μάλιστα. Καθ' ὅλον τὸ διάστημα τῶν ἓξ μηνῶν δὶς μόνον κατῆλθεν ἐν Φαλήρῳ, ἐν ᾧ πρὶν ἐκεῖ εὑρίσκετο καθ' ἡμέραν· ἅπαξ μετέβη εἰς τὸ θέατρον, καὶ ταῦτα, ὡς ἔλεγε, περιπαθῶς παρὰ τῷ συζύγῳ της καθημένη, ἵνα τοὺς πάντας λησμονήσῃ. Ὁ σύζυγος πλήρης ἐμπιστοσύνης εἰς τοὺς ὅρκους καὶ τὰς διαβεβαιώσεις τῆς συζύγου του ἐξηκολούθει νὰ ἐργάζηται ἀμέριμνος.

Πρωΐαν τινα ἡ Μαρία ἀναγιγνώσκουσα τὴν ἐφημερίδα ἔρρηξε κραυγὴν χαρᾶς.

— Γιὰ διάβασ' ἐδῶ, Μιχαλάκη, εἶπεν ἀποτεινομένη πρὸς τὸν πρὸ αὐτῆς καθήμενον σύζυγόν της. Ὁ Νῖκος ἐπέτυχεν εἰς τὸν διαγωνισμὸν καὶ θὰ τὸν στείλουν στὴν Εὐρώπη. Τὸν καϋμένον!... τί καλὸ παιδὶ ποῦ ἦτανε. Νὰ τὸν εὕρῃς καὶ νὰ τὸν συγχαρῇς ἐκ μέρους μου.

Ὁ Νῖκος ἦτο ἐκ τῶν παλαιῶν της γνωρίμων φοιτητὴς τῆς νομικῆς. Ὁ κ. Γ. ἰδὼν τὴν χαρὰν τῆς συζύγου του, ἀκούσας δὲ καὶ τοὺς ὑπὲρ αὐτοῦ ἐπαίνους καὶ τὴν σύστασιν ὅπως τὸν συγχαρῇ ἐκ μέρους της ἐταράχθη ἀλλ' οὐδὲν εἶπε· μετὰ μικρὸν δὲ ἐγερθεὶς ἀπῆλθε κατευθυνόμενος εἰς τὸ γραφεῖον του. Πρὶν ἢ ἀναχωρήσῃ ἠρώτησε τὴν σύζυγόν του;

— Μαρία, θὰ βγῇς σήμερα ἔξω

— Ναί, θὰ πάγω στὰ ἐμπορικὰ, διὰ τὴν παραγγελίαν τῆς ἀδελφῆς σου.

Ὁ πρῶτος ἄνθρωπος, ὃν συνήντησεν ἡ Μαρία ἐξελθοῦσα τῆς οἰκίας της ἦτο ὁ Νῖκος, ὅστις εὐθὺς ὡς εἶδεν αὐτὴν ἔσπευσε νὰ τὴν χαιρετήσῃ

— Μπράβο Νίκο μου, δὲν ξεύρεις πόσον εὐχαριστήθηκα ποὺ ἐδιάβασα σήμερα πῶς ἐπέτυχες, εἶπα μάλιστα ς' τὸ Μιχαλάκη νὰ σ' εὕρῃ καὶ νὰ σὲ συγχαρῇ.

— Ἄ! ἔννοια σου, δὲ θὰ μοῦλεγε τίποτε, αὐτὸς μὲ βλέπει, κι' ἀλλάζει δρόμο, δὲν ξέρω γιατί.

— Ἔ! μὴν τοῦ συνερίζεσαι καϋμένε ἔτσι εἶν' οἱ ἄνδρες. δὲν τὸν ξεύρεις πῶς εἶνε λιγάκι ζηλιάρης; καὶ πότε φεύγεις;

— Μετὰ ἕνα μῆνα.

— Στὸ Παρίσι δὰ θὰ μᾶς ξεχάσῃς ἐντελῶς, ἀφ' οὗ ἐδῶ εἶσαι κι' ἔχεις τόσο καιρὸ νἄλθῃς στὸ σπίτι! . . .

— Κι' ἂν τύχῃ καὶ εἶνε ἐκεῖ ὁ Μιχαλάκης;

— Ἐκεῖνος δὲν μένει στὸ σπίτι, τρέχει γιὰ τὴς δουλειαίς του. Νά, ἔλα τὸ ἀπόγευμα στὴς τέσσερῃς.

— Καλά, περίμενέ με.

Τὴν πρώτην ἐπίσκεψιν διεδέχθη δευτέρα, τρίτη, πολλαί· τὰς ἐπισκέψεις συνεπλήρουν αἱ ἀλληλοδιάδοχοι ἐπιστολαὶ καὶ ταῦτα πάντα, ἐννοεῖται, ἐν ἀγνοίᾳ τοῦ συζύγου

Ἐπὶ τέλους ὁ κ. Γ. ἤρξατο ἀνησυχῶν ἐξ ἀορίστων ὑποψιῶν. Ἡ πρὸς αὐτὸν στάσις τῆς συζύγου του μετεβλήθη, τὸ ἑσπέρας μετὰ τὸν δεῖπνον δὲν τὸν παρεκάλει νὰ μεταβῶσιν εἰς τὴν αἴθουσαν διὰ νὰ τοῦ *παίξῃ πιάνο*, ἀπέφευγε τὰς ἀναγνώσεις ποιητῶν εἰς ἃς καθ' ἑκάστην ἑσπέραν παρακλητικῶς ὑπέβαλε τὸν σύζυγόν της, ἐφαίνετο σύννους. Τὰς ἀορίστους ταύτας ὑποψίας του ἐπέρρωσέ πως καί τις φάκελλος, ὃν ἐκ τύχης εὗρε ὑπὸ τὴν τράπεζαν τῆς ἐργασίας τῆς συζύγου του.

Ὁ φάκελλος, εὐώδης, προήρχετο ἐξ Ἀθηνῶν καὶ ἔφερε τὸ ὄνομά της. Πόθεν προήρχετο; παρὰ συγγενοῦς της; διατὶ οὐδὲν ἀνέφερεν εἰς αὐτόν; παρὰ φίλου; τίνος; Ὁ χαρακτὴρ τῆς γραφῆς ἦτο ἄγνωστος.

Ἐκ τούτου κινηθεὶς ἠρώτησεν, ὡς εἴδομεν ἐν ἀρχῇ, τὴν ὑπηρέτριαν περὶ τῆς ἀλληλογραφίας τῆς κυρίας της.

Αἱ παλαιαὶ σχέσεις τῆς Μαρίας καὶ τοῦ Νίκου ἀνενεώθησαν τρυφερότεραι. Συνηντῶντο ἢ ἐν ἐξοχικῷ περιπάτῳ ἢ ἐν τοῖς ἐμπορικοῖς καταστήμασι τῆς ὁδοῦ Ἑρμοῦ. Πρὸς χάριν της ὁ Νίκος ἀνέβαλε τὴν ἡμέραν τῆς ἀναχωρήσεώς του, ἤλπιζεν ὅτι δὲν θ' ἀνεχώρει μόνος. . . . . Ἡ Μαρία μετεβλήθη ἐντελῶς, τὸν σύζυγόν της τὸν ἔβλεπεν ἐξ ἀνάγκης, πάντα ἄλλον ὅμως ἐκτὸς αὐτοῦ ἐσκέπτετο.

Ὁ κ. Γ. ὅστις ἠγάπα τὴν σύζυγόν του μαθὼν παρὰ τῆς εὐφυοῦς ἐξ Αἰγίου ὑπηρετρίας του τὴν ἐπισκήψασαν ἐπ' αὐτὸν συμφορὰν ἐγένετο ἔξω φρενῶν. Ἐθλίβει καὶ ἐπληρώθη πικρίας ἡ καρδία του ἀλλ' οὐδὲν ἐφανέρωσεν εἰς τὴν σύζυγόν του. Εἶχε χαρακτῆρα ἰσχυρὸν καὶ ἐγωϊσμὸν ἀπεριόριστον. Δὲν ἤθελε νὰ φανῇ λυπούμενος καὶ ἀνεχόμενος οὐδ' ἐπὶ στιγμὴν κατάστασιν πραγμάτων, ἣν ἐδημιούργησεν ἡ ἀτασθαλία τῆς γυναικός του. Ἀνέμενε τὴν κατάλληλον περίστασιν, ἣν διὰ καταλλήλου ἐνεργείας ἐσκόπει νὰ προκαλέσῃ.

Μεταβὰς εἰς τὸ ταχυδρομεῖον συνέστησεν εἰς τὸν ἁρμόδιον ὑπάλληλον νὰ κρατῇ ἐν τῷ ταχυδρομείῳ τὰς πρὸς αὐτὸν ἢ τὴν σύζυγόν του διευθυνομένας ἐπιστολὰς ἐπὶ τῇ προφάσει ὅτι χάριν τῆς ἐποχῆς θὰ μετῴκουν εἰς Κηφισίαν. Μετὰ παρέλευσιν τριῶν ἡμερῶν μεταβὰς ἐκ νέου εἰς τὸ ταχυδρομεῖον εὗρε ἐπ' ὀνόματι τῆς συζύγου του δύο ἐπιστολάς. Μεθ' ὅλην τὴν ἐπιθυμίαν ἣν εἶχε νὰ τὰς ἀποσφραγίσῃ ἀμέσως ἐκρατήθη ἐν τούτοις φοβούμενος μὴ οἱ διαβάται διαγνώσωσιν ἐπὶ τοῦ προσώπου τὴν ταραχήν του, καὶ διηυθύνθη πρὸς τὸ γραφεῖον του.

Αἱ ἐπιστολαί, ὡς γνωστόν, ἦσαν ἐκ μέρους τοῦ Νίκου, ὅστις ἀφ' οὗ ἐν τῇ μιᾷ τούτων διεβεβαίου τὴν Μαρίαν περὶ τῆς πρὸς αὐτὴν ἀγάπης καὶ ἀφοσιώσεώς του, ἐν τῇ ἑτέρᾳ τῇ ἀνήγγειλε τὴν εὐχάριστον εἴδησιν ὅτι πάντα τὰ ἐμπόδια τῆς ἀναχωρήσεώς των ἐξωμαλύνθησαν καὶ ὅτι τῇ ἐπαύριον τὴν ἀνέμενε εἰς τὸν ὅπισθεν τῆς Ἐκθέσεως κῆπον ἵνα συζητήσωσι τὸν τρόπον.

Δάκρυ ἀφάτου πικρίας καὶ ἀπογοητεύσεως κατέρρευσε τῶν ξηρῶν ὀφθαλμῶν τοῦ κ. Γ. Ἀνελογίσθη τὸν παρελθόντα βίον του τὰ ὄνειρα καὶ τοὺς πόθους του, τὸ στίγμα, πρὸ πάντων ὅπερ θὰ ἐνεκολάπτετο ἐπὶ τοῦ ἐντίμου οἰκογενειακοῦ του ὀνόματος καὶ κατέπεσεν οἱονεὶ λιπόψυχος ἐπὶ τῆς ἕδρας του.

Συνῆλθεν ἀμέσως, ἔκαμε βήματά τινα, καὶ ἐκαθέσθη πρὸ τοῦ γραφείου του. Μετὰ ὀλιγόστιγμον σκέψιν ἔγραψε τάκούλουθα πρὸς τὴν σύζυγόν του.

«Ἠπατήθης νομίσασα ὅτι ἠδύνασο ὄπισθεν τοῦ ἐντίμου »ὀνόματός μου ὀχυρουμένη νὰ πραγματοποιήσῃς τοὺς πα»λαιοὺς ἔρωτας καὶ τὰ ἰδανικά σου· ὄχι ἠπατήθης, ἠσο »ἀναξία τοῦ ἔρωτός μου, οὐδέποτε σὲ ἠγάπησα, δὲν εἶσαι »γυνή. Σὲ ἀπωθῶ . . .

»Ἐννοῶ τὴν 5 ὥραν ἀκριβῶς νὰ μὴν εὑρίσκεσαι ἐν τῇ »οἰκίᾳ μου, εἶσαι ἐλευθέρα νὰ ἀκολουθήσῃς τὸν Νίκον σου ἢ »τὸν Βασιλάκην σου ἢ ὁποιονδήποτε θέλῃς ἐκ τῶν πρώτων »φίλων σου . . »

. . . . . .

Τὴν 8 μ.μ τῆς αὐτῆς ἐκείνης ἡμέρας ὁ κ Γ. ἡσυχος, ὡσεὶ οὐδὲν εἶχε συμβῇ, καθήμενος ἐν τῷ κήπῳ τοῦ Ὀρφανίδου, συνδιελέγετο μετὰ τοῦ φίλου του Κ. περὶ ποιήσεως.

Β'.

Ἡ Μαρία ἀπὸ ἐγκαταλείψεως εἰς ἐγκατάλειψιν μεταπίπτουσα, ἠναγκάσθη νὰ χρησιμοποιήσῃ τὰς μουσικὰς γνώσεις της, ἄδουσα ὡς κοινὴ ἀοιδός, ἐν καφενείῳ ἐπαρχιακῆς τινος πόλεως.

Ν. Θ. ΑΝΔΡΕΑΔΗΣ.

ΕΝ ΔΡΑΜΑ ΕΝ ΒΕΡΟΛΙΝΩι

ἱστορικὸν Γερμανικὸν ἐπεισόδιον.

(Συνέχεια ἐν τῷ προηγουμένῳ φυλλαδίῳ).

— Δὲν μοὶ δίδετε νέας εἰδήσεις, εἶπε. Γνωρίζω ὅτι ὁ ἀδελφός μου μετ' ὀλίγας ἡμέρας θὰ εἶνε ἐν Βερολίνῳ. Ὁ κύριος Πλατὼδ θέλει ν' ἀναλάβῃ τὴν μεταξὺ ἡμῶν συμφιλίωσιν, ἤτις καὶ θὰ πραγματοποιηθῇ· δὲν ἀπαιτοῦνται δὲ πλείονα μέσα, προσέθηκεν ὑπερηφάνως, διότι ἡ σωτηρία αὐτοῦ ἐφαίνετο ἤδη αὐτῷ βεβαία καὶ ἦτο ἀρκετὸν αὐτῷ νὰ δυνηθῇ ν' ἀνταποδώσῃ κάποιαν περιφρόνησιν πρὸς τὸν Κάτς.

— Ἄ! ἀπήντησε κακεντρεχῶς ὁ Κάτς, συγχωρήσατε μόνον, κύριε ταγματάρχα, ὅτι ὀφείλω ν' ἀνακατωθῶ εἰς τὴν ὑπόθεσιν. . . . . ἧς βεβαίως θὰ ἔμενον μακράν, ἐὰν τὸ χαρτίον ἐκεῖνο δὲν εὕρισκε τὴν ὁδὸν πρὸς Ἐκεῖνον. . . . . ἐν ταῖς χερσὶ τοῦ Ὁποίου ἔγκειται ἡ κρίσις περὶ τοῦ ἰδιωτικοῦ βίου καὶ τῶν ἠθῶν τῶν κυρίων ἀξιωματικῶν (Τὰς τελευταίας ταύτας λέξεις πλεῖστον ἐτόνισε· μετὰ τοῦτο δὲ φορέσας τὸν πῖλόν του). Τὸ ἔργον μου ἐνταῦθα ἐτελείωσε, προσέθηκε, καὶ ὀφείλω νὰ σᾶς ἀποχαιρετήσω.

Ἐστάθη. Ὁ Κὰτς ἐγνώριζε κάλλιστα τὴν θέσιν του. Ἔλαβε λίαν ὑψηλὴν θέσιν καὶ ἦτο ὁ ἐπίδοξος ὑπουργὸς τῆς δικαιοσύνης, ἔπρεπε δὲ νὰ θεωρῆται τιμητικόν, ἐὰν ὁ Κὰτς ἀνεμιγνύετο προσωπικῶς εἰς τὰς δικαστικὰς οἱουδήποτε ὑποθέσεις, καὶ ἐπειδὴ οὗτος ἐγνώριζε τὴν περιφρονητικήν, σχεδὸν ἐχθρικὴν διάθεσιν, ἣν τὸ σῶμα τῶν ἀξιωματικῶν τοῦ Βερολίνου ἔτρεφε κατ' αὐτοῦ, ἡ ἐπίσκεψις αὐτοῦ πρὸς τὸν ἐξόχως αὐστηρὸν τὰ ἤθη Ναϊνδόρρ μόνον τὸν σκοπὸν εἶχε, νὰ ταπεινώσῃ τὸν ταγματάρχην μανθάνοντα ὅτι ἡ ὑπόθεσις ἔκειτο ἐν ταῖς χερσὶ τοῦ Κάτς, καὶ νὰ μάθῃ οὗτος, πῶς ὁ ταγματάρχης ἤθελε δεχθῇ τὰς προσωπικὰς αὐτοῦ ὑπηρεσίας, ἃς κατὰ τὸ φαινόμενον τῷ προσέφερεν.

— Δύναμαι νὰ σᾶς διαβεβαιώσω, κύριε ταγματάρχα, εἶπεν, ὅτι δὲν προσφέρω εἰς οἱονδήποτε τοιαύτην ἐκδούλευσιν, τοιαύτας νουθεσίας δὲν ἤκουσαν πολλοὶ παρ' ἐμοῦ.

— Κάλλιστα! ἀλλ' ἔρχεσθε, κατὰ τὴν ἰδίαν σας ὁμολογίαν, ἐντολῇ τῆς Α. Μ. ἀντεῖπεν ὑπερηφάνως ὁ Ναϊνδόρρ.

— Ἀναμφιβόλως, ἀπήντησεν ὀργίλως ὁ Κάτς, ἀναμφιβόλως. . . . Ἀλλ' ἡ Α. Μ. δὲν μοὶ ὥρισε χρόνον ἐνεργείας. Καὶ ἐὰν ὄντως ἤμην ὁ ὡμὸς Κάτς, ὡς ὑμεῖς, κύριε, μὲ

ἀποκαλεῖτε, ἠδυνάμην νὰ περιμείνω... ὁ χρόνος θὰ παρήρχετο ταχέως.... καὶ τὸ συνάλλαγμα ἐκηρύσσετο ληξιπρόθεσμον.

— Ἐὰν ὁ Πόσσε δὲν ἐπλήρωνεν αὐτό .... θὰ ἐθορυβούμην κἄπως....

Πικρὸς γέλως τοῦ Κὰτς διέκοψε τὸν λόγον τοῦ ταγματάρχου.

— Ματαία ἐλπίς, εἶπεν.

— Πλὴν ἡ συγκατάθεσις τοῦ ἀδελφοῦ μου εἶνε βεβαία... ὡς καὶ ἡ ἰδική μου. Οὕτω πᾶς κίνδυνος ἀποσοβεῖται, ἀναλαμβάνω παρὰ τῷ Γιοὲλ τὰς πιστώσεις μου καὶ πληρώνω τὴν συναλλαγματικήν.

Διασκεδάσας δὲ ταχέως πᾶσαν περὶ τούτου μέριμναν ὁ ταγματάρχης Ναϊνδόρφ, ἐδήλου δι' ὅλων τῶν κινήσεων αὐτοῦ ὅτι ζωηρῶς ἐπεθύμει τὸ τέλος τῆς συνδιαλέξεως ταύτης. Ὁ Κὰτς ἐν τούτοις ἀφῆκεν αὖθις γέλωτα παρατεταμένον.

— Ἔ! ἐὰν ἐγνώριζον ὅτι τοσοῦτον ταχέως ἠδύνασθε νὰ ἐξομαλύνετε τὴν ὑπόθεσιν ταύτην, δὲν θὰ ἐξηρχόμην ἀληθῶς ταύτῃ τῇ ἑσπέρᾳ.... ἢ τοὐλάχιστον *δὲν ἤθελον ἀποπέμψει κὴν ἄμαξάν μου* ... τονίσας δὲ ἰσχυρῶς τὰς λέξεις ταύτας ἐξηκολούθησεν ... ἐν τούτοις δὲν ἐπιθυμῶ νὰ σᾶς ἐνοχλήσω ἐπὶ πλέον, ζητῶ δὲ συγγνώμην ὅτι διετάραξα τὴν ἐπὶ τῇ ἑσπέρᾳ ὑμῶν διασκέδασίν σας καὶ σᾶς ἐστέρησα τῶν φίλων σας.... διερχόμενος τὸν κῆπον, *εἶδον διὰ τῶν παραθύρων τῆς αἰθούσης πλῆρες τὸ δεῖπνον*, καὶ ὤφειλον ἀληθῶς νὰ μὴ σᾶς ταράξω.

Ταῦτα λέγων ὁ Κὰτς ἤλπιζεν ὅτι ὁ ταγματάρχης ἤθελε καλέσει αὐτὸν νὰ μετάσχῃ τοῦ δείπνου.... πλὴν ἠπατήθη. Ἔσφιγξε τὰς πυγμάς του ἐντὸς τῶν θυλακίων τοῦ ἐπενδύτου του καὶ διηυθύνθη πρὸς τὴν θύραν λέγων:

— Καλὴν ἐντάμωσιν, κύριε ταγματάρχα.

— Ὁ Ναϊνδόρφ χωρὶς οὐδόλως ν' ἀπαντήσῃ, ἐκάλεσεν ἕνα τῶν ὑπηρετῶν του καὶ εἰπὼν αὐτῷ.

— Φέξατε εἰς τὸν κύριον μέχρι τῆς ἁμάξης του.

Διηυθύνθη πρὸς τοὺς φίλους του. Ὁ Κὰτς ἀκολουθούμενος ὑπὸ τοῦ ὑπηρέτου φέροντος φανὸν διῆλθε τὸν κῆπον καὶ μανιῶδες ἐντὸς τῆς αἰθούσης ῥίψας βλέμμα ἐμονολόγει.

— Περίμενε! περίμενε! ἀγέρωχε νεανία! Θὰ προσπαθήσω νὰ σὲ ἀνταμείψω διὰ τὴν ἀλαζονείαν ταύτην.... Ὁ Πλαττὼβ πολὺ ταχέως ἐσκέφθη περὶ συνδιαλλαγῆς... Ἄ! ἂν ἠδυνάμην νὰ φέρω μυρίας δυσχερείας.... Δὲν μὲ κρίνεις ἄξιον νὰ παρακαθήσω εἰς τὴν τράπεζάν σου! οὔτε μίαν συνήθη φιλοφροσύνην! Ὕψωσας πάλιν τὴν κεφαλὴν ἄμα ὁ κίνδυνος παρῆλθεν!.... Θὰ ἴδωμεν ἐν τούτοις τί θὰ εἴπῃ ὁ θερμός μας Δανὸς συνταγματάρχης.

Εἰς τὴν ἄκραν τοῦ κήπου εὗρε τὸ ὄχημά του, καὶ ἀνέβη παράφορος ἐπ' αὐτοῦ ὅπερ ἤρξατο κυλιόμενον πρὸς τὴν πόλιν.

Ἅμα τοῦ ταγματάρχου εἰσελθόντος εἰς τὴν αἴθουσαν τοῦ δείπνου, πάντες μιᾷ φωνῇ ἠρώτων αὐτὸν μάτην προσπαθοῦντα νὰ κρατήσῃ τῆς ταραχῆς του.

— Τί συμβαίνει; ἀπευκτέον τι; Ὁ Κὰτς εἶνε πάντοτε ἄγγελος δυστυχίας.

— Ἀπολύτως τίποτε, ἀπήντησεν ὁ ταγματάρχης γελῶν, ὑποθέσεις τοῦ συντάγματος. Ὁ Κὰτς εἶνε τρελλός, ὃν βασανίζει ὁ δαίμων τῆς ἀλαζονείας. Ἦλθε προσωπικῶς νὰ μοὶ ἀνακοινώσῃ ταύτας ἐλπίζων—εἶνε ὄντως γελοῖον—ἐλπίζων νὰ τύχῃ τῆς τιμῆς νὰ παρακαθήσῃ εἰς τὸ δεῖπνον μας. Ἐγὼ ὅμως δὲν εἶχον διάθεσιν νὰ παράσχω αὐτῷ τοιαύτην τιμήν.

— Πολὺ ὀρθά! ἀνέκραξεν ὁ Στὰμ κτυπῶν τὴν πυγμήν του ἐπὶ τῆς τραπέζης.

— Ἐὰν δὲν πρόκειται περὶ οὐδενὸς ἄλλου.... δυνατὸν νὰ ἔπραξας καλῶς, εἶπεν ὁ Ῥάτ, σύννους γενόμενος· ἄλλως·

— Πῶς;

—Ἐφέρθης λίαν ἀνοήτως.

Οἱ ἀξιωματικοὶ διηύθυνον ἀμήχανον ἐπὶ τοῦ ταγματάρχου των βλέμμα.

— Μπᾶ! ἀπήντησεν οὗτος δὲν εἶναι ἀκριβῶς τίποτε. Ὁ Κὰτς θὰ ἴδῃ ὅτι δεικνύομεν εἰς αὐτὸν τοὺς ὀδόντας. Ἐρρέτω ἡ ταραχή.... Πίωμεν μίαν φιάλην ἔτι.

Ἡ εὐθυμία ἐπανῆλθεν, ἀργὰ δὲ λίαν οἱ φίλοι ἀπεχωρίσθησαν ἀλλήλων. Μόνη μείνασα ἡ Θηρεσία Ναϊνδόρφ μετὰ τοῦ συζύγου της, ἐπλησίασε πρὸς αὐτὸν ἱστάμενον παρὰ τὸ παράθυρον καὶ πρὸς τὸν κῆπον βλέποντα, καὶ εἶπεν αὐτῷ.

— Γούσταφ δὲν εἶπες τὴν ἀλήθειαν. Ὁ Κὰτς δὲν ἦλθεν ἐδῶ δι' ὑποθέσεις τοῦ συντάγματος. Ἑτέρα ὑπόθεσις ἔφερεν αὐτὸν ἐνταῦθα.

Ὁ Ναϊνδόρφ ᾐσθάνθη τὴν χεῖρά της καὶ ἐστράφη.

— Γούσταφ, ἐπανέλαβεν ἐκείνη, πρέπει νὰ κρύπτῃς ἀπὸ ἐμὲ τὴν λύπην σου; ὦ! ὁμίλησον..... ὁμίλησον σὲ παρακαλῶ ταχέως, χωρὶς νὰ μοὶ κρύψῃς τι.

— Ἔστω λοιπόν, ἀπήντησεν σύρων τὴν σύζυγόν του ἐπὶ τοῦ στήθους του, παρέσχον ἐγγύησίν τινα τῷ Πόσσε.... πλὴν αὐτὸς δὲν δύναται νὰ πληρώσῃ, οἱ δανεισταὶ ἐφυλάκισαν αὐτόν. Ὁ Κὰτς ἔχει εἰς χεῖρας αὐτοῦ τὴν συναλλαγματικήν..... ἥτις λήγει τὸ Σάββατον!

Ἡ Θηρεσία ἀφῆκε κραυγὴν—Θεέμου! εἶπε, κατεστράφημεν.

— Οὐχὶ ἀκόμη. Περιμένω τὸν ἀδελφόν του. Ἡ συνδιαλλαγὴ θὰ γείνῃ..... ὁ ἀδελφός μου θὰ ἄρῃ τὴν κατάσχεσιν... οὕτω θὰ δυνηθῶ νὰ πληρώσω τὸ χρέος μου.

Ἡ σύζυγός του ἀνέπνευσε μετὰ κόπου.

— Εἴθε, νὰ γείνῃ οὕτως! εἶπεν. Ἐσκέφθης ὅτι εἶσαι ἐντελῶς εἰς τὰς χεῖρας τοῦ ἀδελφοῦ σου; ὅτι δύναται νὰ σοὶ ἐπιβάλλει ὅρους;

(Ἀκολουθεῖ)

ΒΙΒΛΙΟΚΡΙΣΙΑ

Ὁ ἀξιότιμος καὶ νεαρὸς διδάκτωρ τοῦ δικαίου κ. Ν. Ψύλλας ἐξέδοτο κατ' αὐτὰς εἰς εὐσύνοπτον τεῦχος τὴν ἐπὶ διδακτορικῇ ἀναγορεύσει ἐναίσιμον διατριβὴν αὐτοῦ «**Περὶ γάμου κατὰ τὸ φυσικὸν δίκαιον**». Ὀφείλομεν νὰ ὁμολογήσωμεν ὅτι μεγέλως θὰ ἠδικοῦμεν τὸν κ. Ψύλλαν καταστάσσοντες τὸ ἐν λόγῳ ἔργον του εἰς τὴν τάξιν τῶν συνήθων διατριβῶν ἐπὶ ἀναγορεύσει, ὡς ἐννοοῦνται καὶ *κατασκευάζονται* αὗται παρ' ἡμῖν, ὡς ἄκριτον τουτέστι καὶ μηχανικὸν συνονθύλευμα ἢ ἀντιγραφὴ θεμάτων ἐν ἐπιτηδείᾳ παραλλαγῇ τῶν λέξεων τοῦ κειμένου. Ἡ διατριβὴ τοῦ κ Ψύλλα εἶνε συγγραφὴ ἐπιστημονικὴ σπουδαία καὶ ἀξιόλογος, ἔργον μελέτης καὶ μόχθου, τιμῶσα τὸν συγγραφέα ἐν τῇ φιλοτίμῳ αὐτοῦ ἀμίλλῃ. Ἐπίζηλος πολυμάθεια, ἐπιστημονικὴ ἐμβρίθεια, κριτικὴ ἔρευνα καὶ ψυχολογικὴ ἀνάλυσις περὶ τὴν ἀνάπτυξιν θέματος ἐξόχως δυσκόλου καὶ φιλοσοφικοῦ, ὡς ἡ Φιλοσοφία τοῦ Γάμου, μεγάλην ἀξίαν περιποιοῦν τῷ συγγράμματι τοῦ κ. Ψύλλα κυρουμένην καὶ ὑπὸ συγχαρητηρίου ἐπιστολῆς τοῦ σοφοῦ καθηγητοῦ τοῦ Φυσικοῦ Δικαίου κυρίου Ν. Καζέζη, προτασσομένης τοῦ βιβλίου.

Εἰλικρινῆ συγχαρητήρια ἀποτείνοντες τῷ κυρίῳ Ψύλλᾳ, οὐ μόνον εὐχόμεθα καὶ ἐλπίζομεν ὅτι θὰ κρίνωμεν ἐν τῷ μέλλοντι καὶ ἄλλα ἔργα πολλῷ ἀνώτερα τοῦ περισπουδάστου αὐτοῦ δοκιμίου, ἀλλὰ καὶ συνιστῶμεν θερμῶς παντὶ φιλομαθεῖ τὴν διατριβὴν αὐτοῦ ὡς κοινωφελὲς ἀνάγνωσμα.

Ι. ΠΕΤΡΩΦ ΤΟΥ ΕΚ ΜΟΣΧΑΣ ΙΣΤΟΡΙΚΟΕΘΝΟΛΟΓΙΚΟΣ ΑΤΛΑΣ ΤΗΣ ΜΑΚΕΔΟΝΙΑΣ

Ὑπὸ τὸ κράτος τῶν ὀδυνηρῶν περιστάσεων, ἃς ἐδημιούργησε πανταχοῦ τῆς ἀλυτρώτου Ἑλλάδος, ἰδιαιτέρως δὲ ἐν τῇ ταλαιπώρῳ Μακεδονίᾳ ἡ μισελληνικὴ πολιτικὴ τῶν Μεγάλων Δυνάμεων, αἵτινες διατηροῦσι τὸ Ἑλληνικὸν Ἔθνος, διὰ μυρίων τεχνασμάτων ὑπὸ τὸν ζυγὸν τῆς Τουρκίας καὶ προπαρασκευάζουσι τὸν ἐντελῆ ἐκβουλγαρισμὸν τῆς Μακεδονίας, ὁ ἐκ Μόσχας κ. Ι. Πετρὼφ ἀγγέλλει τὴν ἔκδοσιν ἱστορικοεθνολογικοῦ ἄτλαντος τῆς χώρας ταύτης δι' οὗ ἐπιχειρεῖ τὴν ἐξιστόρησιν τῶν ἀπειραρίθμων δεινοπαθημάτων τῶν ἀδελφῶν Μακεδόνων ἐν τῷ δισχιλιετεῖ ἀγῶνι, ὃν ἀγωνίζονται ὑπὲρ τῆς Ἐθνικῆς ἀποκαταστάσεως.

Τὸ ἐθνορελέστατον τοῦτο ἔργον ἀπαρτισθήσεται ἐκ τεσσάρων τευχῶν ἐν οἷς διὰ πολλαπλῶν καὶ ποικίλων πινάκων ἱστορικογεωγραφικῶν, ἐθνολογικῶν, στατιστικῶν, καλλιτεχνικῶν, προσωπογραφιῶν τῶν ἡρώων καὶ ἐπισήμων ἀνδρῶν, ἀπεικονισμάτων τῶν πόλεων καὶ μονῶν τῆς Μακεδονίας τῶν σημαντικωτέρων μαχῶν καὶ πάντων τῶν σπουδαιοτέρων γεγονότων τῆς Μακεδονικῆς ἱστορίας, ὡς ἐν λευκώματι, ἢ μᾶλλον ὡς ἐν πανοράματι παρίσταται ὁλόκληρος ἡ ἱστορία τῆς Μακεδονίας ἀπὸ τῆς συστάσεως τοῦ ἀρχαίου βασιλείου ὑπὸ Περδίκκα τοῦ Α' τῷ 700 π. Χ. μέχρι τῶν καθ' ἡμᾶς χρόνων.

ΑΚΡΟΝ ΑΩΤΟΝ

Νὰ ἀποστείλωμεν ἐπιστολὴν ταχυδρομικῶς πρὸς τὸν διανομέα τοῦ Ταχυδρομείου τῆς αὐτῆς πόλεως πρὸς ἣν καὶ ἡ ἐπιστολὴ διηυθύνετο καὶ ὅμως οὗτος νὰ μὴ τὴν λάβῃ!

Ἡ ὑπομονὴ γεννᾷ τὴν ἀνυπομονησίαν ὡς ἡ εὐδία τὴν θύελλαν.

ΣΥΜΜΙΚΤΑ

Ὁ φρόνιμος ἄνθρωπος ὀφείλει νὰ ἐπωφελῆται τῆς ὑπομονῆς τῶν ἀντιπάλων του πρὶν ἢ αὕτη μετατραπῇ εἰς ἀνυπομονησίαν ἐν ᾗ ἀναμφιλέκτως κυοφοροῦνται σκέψεις τιμωρῶν ἐκδικήσεων.

—*Ἐφεύρεσις Κορινθιακοῦ ρυθμοῦ*. Κατὰ τὸν Βιτρούβιον, νεαρὰ Κορινθία κόρη, εἰς ἡλικίαν γάμου, ἀσθενήσασα, ἀπέθανε καὶ ἐτάφη. Κατὰ τὰ ἀρχαῖα ἑλληνικὰ ἔθιμα οἱ συγγενεῖς ἀνέθετον ἐπὶ τῶν τάφων πολλὰ μικρὰ ἀντικείμενα (κτέρεα), ἰδίως προσφιλῆ τῷ θανόντι. Ἡ τροφὸς τῆς ἀνωτέρω κόρης συναθροίσασα πάντα τὰ ἀθύρματα τῆς θανούσης καὶ θέσασα αὐτὰ ἐν κανίστρῳ καὶ καλύψασα διὰ κεράμου ἀπέθετο ἐπὶ τοῦ τάφου της. Παρὰ τὸ κάνιστρον ἐφύετο ἄκανθα, ἥτις πιεζομένη ὑπὸ τῆς κεράμου, ἤρξατο ἐφαπλοῦσα τὰ πλατέα φύλλα της ἐπὶ τοῦ κανίστρου καὶ κατὰ μικρὸν ἐκάλυψεν αὐτὸ ἐξ ὁλοκλήρου. Αἱ γωνίαι τῆς κεράμου ἠνάγκασαν τὰ φύλλα νὰ σχηματισθῶσι θολωτῶς καὶ ἑλκοειδῶς πέριξ τοῦ κωλύματος. Καλλίμαχος ὁ ἔξοχος γλύπτης, ὃν οἱ Ἀθηναῖοι ἀπεκάλουν *κατάτεχνον*, διαβαίνων παρὰ τὸν τάφον τῆς κόρης εἶδε τὸ κάνιστρον καὶ ἐθαύμασε τὴν εὐκαμψίαν τῶν φύλλων καὶ τὴν συμμετρίαν τῶν γραμμῶν των. Τῷ ἤρεσεν ὁ νεωτερισμὸς οὗτος καὶ πρῶτος αὐτὸς ἐκόσμησε τὰ κιονόκρανα τῶν Κορινθιακῶν κιόνων διὰ φύλλων ἀκάνθης, δημιουργήσας οὕτω τὸν Κορινθιακὸν ῥυθμόν

— *Γαλῆ καὶ μῦς*. Ὑπάρχει παροιμία λέγουσα ὅτι ποτὲ δὲν εἶδεν ἄνθρωπος «φωλεὰν ποντικῶν εἰς τὸ οὖς γάτου». Ἀλλὰ κανὼν ἄνευ ἐξαιρέσεως δὲν ὑπῆρξέ ποτε, ὡς δεικνύει γαλλικὴ ἐφημερὶς τοῦ παρελθόντος αἰῶνος: «Ὁ Ἑρμῆς τῆς Γαλλίας». «Κατὰ τὸ ἔτος 1664, λέγει ἡ ἐφημερὶς αὕτη, γαλῆ τις τεκοῦσα ἀπέθηκε τὰ μικρά της ἐν τῇ οἰκίᾳ Δουπουί τινος, ὅστις εὑρὼν συγχρόνως φωλεὰν ποντικῶν ἐν τῇ οἰκίᾳ του, παρέθηκεν αὐτὴν τῇ γαλῇ. Αὕτη ἔφαγε πάντας

τοὺς μυίσκους, πλὴν ἑνός, ὅστις, τυχαίως, εὑρεθεὶς κεκρυμμένος ὑπ' αὐτὴν ἐθύλαζε τὸ γάλα τὸ ἐκρέον ἀπὸ τοῦ στόματος τῶν γαλιδέων. Ἡ Γαλῆ ἰδοῦσα αὐτὸ εἶτα, ἀπέβαλεν, οὕτως εἰπεῖν, τὴν ἀγριότητά της καὶ τὴν φυσικὴν ἀντιπάθειαν, ἐθώπευσε τὸν μικρὸν μῦν καὶ ἀνέθρεψεν αὐτὸν μετὰ τῶν γαλιδέων της.

ΣΚΕΨΕΙΣ ΚΑΙ ΓΝΩΜΑΙ

Ἡ ὑπομονὴ εἶναι πικρά· ἀλλ' ὁ καρπὸς αὐτῆς γλυκύς.
(Ἰωάν. Ι. Ρουσσώ).

Ἡ ἀνθρωπίνη φιλοσοφία· περιμένειν καὶ ἐλπίζειν.
(Ἀλέξ. Δυμᾶς).

Ὁ μήποτ' ἀγαπήσας, ἀγαπήσει αὔριον
Ὁ ἔρως βασιλεύει πανταχοῦ καὶ πάντοτε.
(Gabriel H. Amical).

Εἶσαι τὸ δένδρον, καὶ ἐγὼ τὸ πτηνόν· τὴν ἡμέραν αἱ πτέρυγες ἃς φαιδρύνουν τὰ φύλλα, τὴν νύκτα τὰ φύλλα ἃς προστατεύωσι τὰς πτέρυγας.
(Gabriel H. Amical).

Οἱ ἄνδρες ὅσῳ ὀξυδερκεῖς καὶ ἂν ὦσι δὲν δύνανται νὰ προσλάβωσιν ἐν διαστήματι ὁλοκλήρου βίου ἀρκοῦσαν πεῖραν, ὅπως ἐξακριβώσωσι ἅπασαν τὴν ποικιλίαν τῶν ἐρωτοπλάνων γυναικῶν. (Mme Lottin).

Τυφλοὶ ὡς εἴμεθα, ἔχομεν πόθους χωρὶς νὰ γνωρίζωμεν εἰς τί συνίσταται ἡ ἀνθρωπίνη εὐδαιμονία. Ποθοῦμεν δόξας καὶ τιμάς· ποθοῦμεν ἡδονὰς ἀτελευτήτους· φλεγόμεθα ὑπὸ τῆς ἐπιθυμίας νὰ κατακτήσωμεν τὴν ὑπόληψιν τοῦ πλήθους, νὰ ἀπολαύσωμεν ὅτι δήποτε ἴδωμεν, νὰ ὑψωθῶμεν ὑπεράνω τῶν ὁμοίων μας, ὑπεράνω τῶν ἀντιπάλων μας. Ὀλεθρία εὐδαιμονία! ἐπικίνδυνος τύχη! Ὁ Θεὸς ἀγανακτῶν μὲ τὴν ἀπληστίαν τῶν πόθων μας, μᾶς εἰσακούει ἐνίοτε διὰ νὰ μᾶς τιμωρήσῃ. (Jean Baptiste-Rousseau).

Τὰ μεγάλα κράτη πλουτοῦσι διὰ τῆς πολυτελείας, τὰ μικρὰ δι' αὐτῆς καταστρέφονται. (Βολταῖρος)

Ἡ καρδία τοῦ ἐναρέτου ἀνθρώπου ἐστὶν ὁ ναὸς τῆς θεότητος ἐν τῷ κόσμῳ τούτῳ. (Κα Στάελ).

Δὲν ὑπάρχει εἰς τὸν βραχὺν ῥοῦν τοῦ βίου μεγαλειτέρα εὐτυχία ἢ ὅταν διασώσῃ τις τὴν ζωὴν ἀθώου ἀνθρώπου.
(Κα Στάελ).

Πληρώσατε τὴν γυναῖκα δι' ὅλων τῶν εὐτυχιῶν ἀναβιβάσατε αὐτὴν εἰς θρόνον βασιλίσσης, ἀλλ' ἐλεύσεται στιγμή, ὅτε θέλει αἰσθανθῇ τὸ κενὸν τῆς καρδίας της, καὶ τότε θέλει περιφρονήσει δόξαν, πλούτη, ὑπόληψιν, θέλει θυσιάσει τὰ πάντα χάριν τῆς μόνης, τῆς μιᾶς αὐτῆς θεότητος, —*τοῦ Αἰσθήματος*. (Πώπ).

Διὰ τὴν ἐκπαίδευσιν τοῦ ἔθνους δαπανᾷ ὁλόκληρον τὸ ἔθνος· πρέπει λοιπὸν ὅλοι ἀνεξαιρέτως οἱ ἀποτελοῦντες αὐτὸ ν' ἀπολαμβάνωσι τοὺς καρποὺς τῆς ἐκπαιδεύσεως.
(Μιραμπώ).

Μία μόνη εὐτυχία ὑπάρχει, τὸ καθῆκον, μία μόνη παρηγορία, ἡ ἐργασία, μία μόνη ἡδονή, τὸ ὡραῖον.
(Carmen ἡ βασίλισσα τῆς Ρωμανίας).

Ἡ πενία ἀφαιρεῖ πολλάκις ἀπὸ τοῦ ἀνθρώπου πᾶν ἐλατήριον καὶ πᾶσαν ἀρετήν· δύσκολον εἶναι σάκκος κενὸς νὰ μείνῃ ὄρθιος. (Βενιαμὶν Φραγκλῖνος).

Τὰ πάθη εἶναι ἢ ὑπερβολικὰ ἐλαττώματα ἢ ὑπερβολικαὶ ἀρεταί. (Γκαῖτε).

Ἡ θλῖψις εἶναι κρῖνος, καὶ ἐλπίς, ἡ ποτίζουσα αὐτὸν δρόσος. Τῆς ψυχῆς τὸ ἄλγος διανοίγεται, ὁ δὲ Θεὸς συγκινηθεὶς ἐνσταλάζει τὸ δάκρυ του ἐπ' αὐτῆς. Αὐτὸ εἶναι ἡ ἐλπίς. (Βίκτωρ Οὐγγώ).

Τὸ ὑπέρτατον ἀγαθόν, ὅπερ ὁ Θεὸς ἐχορήγησεν εἰς τὸν ἄνθρωπον, εἶναι καὶ θέλει εἶσθαι πάντοτε τὸ νὰ ἀνήκῃ *αὐτὸς εἰς ἑαυτόν*. (Herder).

Ἡ ἀλήθεια εἶναι ὡς ἡ δρόσος τῆς πρωΐας· μόνον ἐντὸς καθαροῦ σκεύους μένει καθαρά.
(Bernardin de Saint Pierre).

Τιμᾶτε τὰς γυναῖκας· δι' οὐρανίων ῥόδων στρωννύουσιν ἡμῖν τὴν ὁδὸν τῆς ἐπιγείου ζωῆς· συνδέουσι τοὺς εὐτυχεῖς τοῦ ἔρωτος δεσμούς, καὶ ὑπὸ τὸν αἰδήμονα τῶν χαρίτων πέπλον τρέφουσι δι' ἱερᾶς χειρὸς τὰ ἀμάραντα τῶν εὐγενῶν αἰσθημάτων ῥόδα. (Schiller).

Προτιμότερον νὰ ὑποκύψῃ τις ἐμμένων ἐν τῇ ὁδῷ τοῦ δικαίου ἢ νὰ θριαμβεύσῃ διὰ τῆς ἀδικίας (Γκάρφηλδ).

..... Τὴν σήμερον τὰ ἤθη ὡς προβαίνουν
Ὁ ἔπαινος καὶ ἡ μομφὴ οὐδὲν σχεδὸν σημαίνουν,
Κατὰ τὰ πάθη ἕκαστος ἢ τὰ συμφέροντά του,
Ὁ μὲν σὲ δίδει στέφανον, ὁ δ' ὄστρακον θανάτου.
(Moliére).

Ὅποιος δὲν ἔχει ὑπομονήν, τί πτώχειαν ποῦ τὴν ἔχει
(Σαίξπηρ). !

Λαμπρὸν καὶ ἐνθαρρυντικὸν εἶναι ἡ πάλη γενναίου ἀνθρώπου, ὅστις καρτερικῶς ἀντέχει πρὸς τὴν λύπην, θριαμβεύει μόνον διὰ τῆς μεγαλοψυχίας καὶ καθημαγμένους ἔχων τοὺς πόδας καὶ τρέμοντα τὰ μέλη ἐξακολουθεῖ προβαίνων, ἐπὶ τῆς ἀκλονήτου θελήσεως στηριζόμενος.
(Σμάϊλς).

Φύλαττε τὴν ἀξιοπρέπειάν σου, χωρὶς νὰ φαίνεσαι ὅτι εἶσαι ὑπερήφανος. (Βενιαμὶν Φραγκλῖνος).

Δὲν γνωρίζω φρικαλεωτέρας ὀδύνας τῶν τῆς ζηλοτυπίας, τῆς προσβληθείσης ματαιότητος, καὶ τοῦ πάθους τοῦ ἐξαπατηθέντος εἰς τὰς γλυκυτέρας του ἐλπίδας.
(Μέτν Ρέτδ).

Ὁ ἐπιστήμων διαφέρει τοῦ ἀμαθοῦς μόνον καθ' ὅσον ἀρύεται τὴν ἀμάθειάν του ἐξ ἀνωτέρας πηγῆς.
(Ρεϋεκολλάρδος).

Ὁ Χριστιανισμὸς εἶναι τὸ ἀθάνατον δένδρον τῆς πίστεως, καὶ αὐτοὶ οἱ ὑπὸ τὴν σκιὰν αὐτοῦ λίαν ἀπερισκέπτως ἐνίοτε ἀποξέοντες τὸν κορμόν του, τρέφονται ἐκ τῶν θείων αὐτοῦ καρπῶν, καὶ πάλιν ὑπὸ τὴν σκιάν του ἐπανέρχονται καὶ ἀναπαύονται. Ἡ ἀπιστία τῶν κριτικῶν δύναται ν' ἀποκόψῃ ὅπου θέλει ἐκ τοῦ δένδρου τούτου τῆς ζωῆς, ὁ χυμὸς αὐτοῦ εἶναι ἀνεξάντλητος καὶ ἡ βλάστησις ἀτελεύτητος, καὶ ἐξ αὐτοῦ ἀναρίθμητοι γενεαὶ θέλουσι λάβει ἀναψυχὴν καὶ παρηγορίαν εἰς τὰ δεινὰ τῆς ἐπιγείου ὁδοιπορίας των
(Πέτρος Βράϊλας Ἀρμένης. Φιλοσοφικαὶ μελέται).

Οὐδεμίαν ἔχει εὐτυχίαν ὁ ἀνθρώπινος βίος ἀνταξίαν τοῦ ἀμοιβαίου ἔρωτος· αὐτὸς μόνος δύναται νὰ μᾶς δώσῃ δεῖγμα τῆς εὐφροσύνης τοῦ μέλλοντος βίου καὶ δι' αὐτοῦ μόνον δυνάμεθα νὰ φαντασθῶμεν τὴν ζωὴν τῶν ἀγγέλων ἐν τῷ οὐρανῷ. (Μέτν Ρέτδ).

Τὸ πᾶν εἶναι μέγα, ἔνθα ἐνυπάρχει ἡ ἰδέα τοῦ Θεοῦ, τὸ πᾶν δὲ μικρὸν ἄνευ αὐτῆς, οὐδ' αὐτῶν τῶν εὐγενεστέρων αἰσθημάτων ἐξαιρουμένων. (Σατωβριάνδ).

Ἡ φιλοστοργία εἶναι πράγματι ἡ ἀληθὴς συγγένεια.
(Jules Claretie).

Βιβλίον καλὸν εἶναι φίλος πιστός, καὶ ὁ συγγραφεὺς αὐτοῦ εἶναι εὐεργέτης τῆς κοινωνίας. (Μακώλεϋ).

Μὴ κρίνῃς ἕνα ἄνθρωπον ἀπὸ τὰ ἐνδύματά του, διότι ταῦτα τὰ ἔκαμεν ὁ ῥάπτης.

Μὴ τὸν κρίνῃς ἀπὸ τὴν καταγωγήν του, διότι καὶ ὁ Κάϊν κατήγετο ἐξ ἀρίστης οἰκογενείας.

Μὴ τὸν κρίνῃς ἀπὸ τὴν ἐπιτυχίαν ἢ ἀτυχίαν του ἐν τῷ κόσμῳ διότι πολλοὶ ἀποτυγχάνουν ἐπειδὴ εἶναι τίμιοι.

Μὴ τὸν κρίνῃς ἐκ τῆς γλώσσης του, διότι καὶ ὁ ψιττακὸς ὁμιλεῖ, ἀλλ' ἡ γλῶσσα δὲν εἶναι εἰμὶ ἁπλοῦν ὄργανον ἤχων.

Μὴ τὸν κρίνῃς ἀπὸ τὴν οἰκίαν, εἰς τὴν ὁποίαν διαμένει, διότι αἱ σαῦραι καὶ οἱ ποντικοὶ πολλάκις κατοικοῦν εἰς τὰ πολυτελέστατα παλάτια. (Δίκενς).

Πᾶσα γνῶσις ἀξίζει τόσον, ὅσον χρησιμεύει.
(Γλάδστων).

Ὁ φθονῶν ὁμολογεῖ σιωπηλῶς τὴν ὑπεροχὴν τοῦ φθονουμένου. (Johnsou).

Πᾶς ἀληθὴς σοφὸς εἶναι καὶ μετριόφρων καὶ ἁπλοῦς.
(Jules Verne).

Αἱ εὐγενεῖς φύσεις εὑρίσκουσιν ἡδονὴν ἐν τῇ αὐταπαρνήσει καὶ τῇ θυσίᾳ. Γνωρίζουν ὁποῖαι πικρίαι τὰς ἀναμένουν, ἀλλὰ γνωρίζουν ὡσαύτως, ὅτι εἶναι ἀρκούντως ἰσχυραὶ ἵνα ὑποφέρωσι καὶ τὰς νικήσωσιν. (Albert Delpit).

Ἡ ἀμοιβαία ἀγάπη εἶναι ὁ ἄριστος φύλαξ τῆς συζυγικῆς τιμῆς. (Henry Gréville).

Τὸ ἄρωμα τῆς ψυχῆς εἶναι ἡ ἀνάμνησις. Εἶναι τὸ εὐωδέστερον μέρος τῆς καρδίας, ἀποσπώμενον διὰ νὰ ἐναγκαλισθῇ ἑτέραν καρδίαν καὶ τὴν ἀκολουθήσῃ πανταχοῦ.
(Georges Send).

Ἀργὰ ποῦ φεύγει ὁ καιρός, ὅταν περνᾷ μὲ λύπαις!
(Σαικσπῆρος).

Ἀλλ' οἴμοι! ἡ ψυχὴ θλίβεται ὑπὸ τὴν ἐπίδρασιν τοῦ σώματος, τὸ ἠθικὸν πάντοτε κάμπτεται πρὸ τοῦ ὑλικοῦ, καὶ αὐτὸς ὁ ἔρως ἐκπνέει ἕνεκα χυδαίων ὀρέξεων.
(Μέτν Ρέτδ).

Ἡ μὲν ψυχικὴ παραφορὰ ὁμοιάζει πρὸς τὸ βιαίως ἐκρέον ὕδωρ, ἀφοῦ θραύσῃ τοὺς συνείργοντας αὐτὸ ἐντὸς τῆς κοίτης αὐτοῦ φραγμούς, αἱ δὲ κακαὶ ἕξεις ἢ τὰ πάθη πρὸς τὸ ὕδωρ τὸ ὑποσκάπτον καὶ βαθύνον ὁσημέραι τὴν κοίτην δι' ἧς διέρχεται. (Κάντιος) Antropologie § 46.

Πάντοτε ἐθεώρησα τὴν γυναῖκα ὡς τὸ ἐντελέστερον τῶν πλασμάτων, διότι, μεθ' ὅσα καὶ ἂν λέγωσιν εἶναι πολλῷ εὐκολώτερον νὰ εὕρῃ τις παρ' αὐτῇ καρδίαν ἀγαπῶσαν.
(Ἰωσὴφ Γαριβάλδης).

Ἀλλὰ δὲν θὰ εἶχεν ἀξίαν τὸ νὰ ἐκτελῇ τις τὸ καθῆκον του, ἂν ἡ ἐκτέλεσις τοῦ καθήκοντος δὲν ἐσπάραττε τὰ σπλάγχνα. (A. Mattahog. A. Arnould).

Πρὸ πολλῶν αἰώνων φαντάζονται οἱ ἄνθρωποι ὅτι ἡ εὐτυχία εἶναι μέγας λίθος πολύτιμος, ὁ ὁποῖος εἶναι ἀδύνατον νὰ εὑρεθῇ, καὶ ζητεῖται πάντοτε ἄνευ ἐλπίδος.

Ἀλλ' ὄχι· ἡ εὐτυχία εἶναι μᾶλλον μωσαϊκὸν συγκείμενον ἐξ ἀπείρων μικρῶν λίθων οἱ ὁποῖοι καθ' ἑαυτοὺς μὲν μικρὰν ἔχουσιν ἀξίαν, ἀλλ' ἑνούμενοι ὁμοῦ καλλιτέχνως ἀποτελοῦσι χάριεν σύνολον. Ὅταν κατορθώσῃ τις νὰ ἐκτιμήσῃ τὰς στιγμιαίας ἀπολαύσεις, ἃς ὁ οὐρανὸς ἀποστέλλει εἰς πάντας, ἡ ζωὴ καθίσταται εὐχάριστος. Διατί νὰ ἀτενίζωμεν πάντοτε μακρὰν πρὸς τὸν ὁρίζοντα, ἐνῷ ὑπάρχουσι τόσα ὡραῖα ῥόδα εἰς τὸν κῆπον, ὃν κατοικοῦμεν; Κατ' ἐμὲ ἡ αἰτία, δι' ἣν δὲν εὑρίσκομεν τὴν εὐτυχίαν, εἶναι ἴσως διότι τὴν ζητοῦμεν. (Mme de Girardin).

ΠΟΙΗΣΙΣ

ΤΗ ΚΥΡΙΑ ΕΛΕΝΗ Η. ΑΡΧΟΝΤΙΔΟΥ

ΑΚΡΟΣΤΙΧΙΣ

—1—

Ε. Ἐπὶ τῆς φαιδρᾶς μορφῆς σου, τῆς ἁβρᾶς καὶ ἐρασμίας
εἰς τὸ φωταυγές σου ὄμμα τὸ γλυκὺ καὶ γελαστόν,
διακρίνει τις τὸ βάθος τῆς ἀδόλου σου καρδίας,
ὅπερ πλῆθος ἐσωκλείει περιβλέπτων ἀρετῶν.

—2—

Λ. Λευκὴ εἶσαι ὡς τὰ κρίνα, ὡς αὐτὰ ἁγνή, γλυκεῖα,
θελκτική, χαριτωμένη, καὶ συγχρόνως ἐμβριθής,
γοητείαν διαχέει ἡ τερπνή σου ὁμιλία,
ἀδελφὴ ἀξία εἶσαι τῶν ἀγγέλων, νὰ κληθῇς.

—3—

Ε. Εὐειδὴς εἶσαι τὴν ὄψιν, ὡς καὶ τὴν ψυχὴν ἐπίσης
ῥοδαλή, γαληνιαία ὡς τὸ μάγον λυκαυγὲς
τύπον κόρης οὐρανίας σὲ διέπλασεν ἡ φύσις,
ἀμιγῆ κακίας πάσης, ὥσπερ ὕδωρ διαυγές.

—4—

Ν. Νέφος κόμης μελιχρύσου στεφανοῖ τὴν κεφαλήν σου
καὶ κυκλοῖ τὸ μέτωπόν σου ὡς ἀκτὶς ἡλιακή,
εὐφροσύνην ἀποπνέει ἡ φιλομειδὴς μορφή σου
τὴν χαρὰν παντοῦ σκορπίζεις, ὡς ἐλπὶς μαγευτική.

—5—

Η 'Η ζωή σου, εἴθε φίλη, νὰ παρέρχηται ἠρέμα,
ὡς ἀνοίξεως ἡμέρα ἢ ὡς ὥρα χρυσαυγής,
εἴθε πάντοτε νὰ φέρῃς τῆς χαρᾶς τὸ θεῖον στέμμα
καὶ τὸν βίον μειδιῶσα νὰ διέλθῃς ἐπὶ γῆς.

'Εν 'Αθήναις 28 Αὐγούστου 1892.

ΞΑΝΘΙΠΠΗ Ι. ΚΑΛΟΣΤΥΠΗ

ΜΗ Μ' ΑΓΑΠΑΣ

Μὴ μ' ἀγαπᾶς ξανθούλα μου τρελλή,
'Αγάπη μὲ τὴν βίαν δὲν γυρεύω,
'Εγ' ὅμως ποῦ πονῶ γιὰ σὲ πολύ,
Θὰ σὲ λατρεύω.

—

Μ' ἀρέσει νὰ περνάω τὸν καιρὸ
Μὲ ἔρωτα, δροσάτο μου λουλοῦδι,
Τὸν πόνο μου νὰ λέγω τὸν πικρό,
Μὲ τὸ τραγοῦδι.

—

Κ' ἂν τύχῃ, γαλανή, καμμιὰ φορά,
Τὸν πόνον μου σ' ἐκεῖνο νὰ γνωρίσῃς
Καὶ μάρμαρο ἂν εἶσαι πειὰ σκληρά,
Θὰ μ' ἀγαπήσῃς.

—

Γιατὶ θὰ ἰδῇς γλυκειά μου γαλανή,
Πιστὸν ἀληθινὸ τὸν ἔρωτά μου
Κι' ἀγάπη θὲ νὰ βρῇς παντοτεινή,
Εἰς τὴν καρδιά μου.

Ν. Δ. ΚΟΤΣΕΛΟΠΟΥΛΟΣ

ΜΗ Μ' ΕΓΚΑΤΑΛΕΙΨΗΣ

Ὤ! μὴ μ' ἐγκαταλείψῃς,
φιλτάτη μου ψυχή,
τὰ δάκρυα λυπήσου
ποῦ χύνω σᾶν βροχή.

Λυπήσου τὰ δεινά μου,
τοὺς ἀναστεναγμούς,
καὶ τῆς καρδιᾶς τοὺς τόσους
καὶ τρομεροὺς παλμούς.

'Αφοῦ μ' ὡρκίσθης πίστιν,
τί μὲ περιφρονεῖς;
Θυμᾶται ἡ σελήνη
ἂν σὺ τὸν λησμονῇς.

Καὶ τοὺς θερμούς σου ὅρκους,
ποὺ μ' ἔδιδες σκληρὰ
τοὺς λησμονεῖς κι' ἐκείνους;!
'Ωιμέ! τὶ συμφορά.

ΑΓΓΕΛΟΣ Δ. ΛΙΒΙΕΡΑΤΟΣ

'Εν Καΐρῳ

ΜΟΙΡΑΙΑ ΜΕΤΑΜΕΛΕΙΑ

Τόσων ἐτῶν πολύδακρυς ἡμέρας λησμονοῦσα,
ἡ πόρρωθεν ἐμπνέουσα τὸν ποιητήν της μοῦσα,
τὰς κλεῖδας τῆς καρδίας της εἰς ξένον αἴφνης δίδει
καὶ ὡσεὶ κόρη τοῦ συρμοῦ τὸν φίλον της προδίδει.
Θὰ ἦτο ἴσως ἔμπορος ἢ πλούσιος τὸ χρῆμα,
καὶ ὄχι στίχων ῥαψῳδὸς ὡς ὁ 'Ραούλ, τί κρῖμα!
Αἱ κλεῖδες τῆς καρδίας μας αἱ κλεῖδες τοῦ ταμείου
καὶ ἥλιος σωσίβιος ἡ λάμψις τοῦ χρυσίου!
Οὐδὲν οὐδὲν ἐκτὸς αὐτοῦ· καὶ ἡ ἀτομικότης;
τὸ πνεῦμα; ἡ ὑπεροχή; γελοία ματαιότης!.....
μόνον καρδίας πρὸς στιγμὴν ποιητικὰς πλανῶσα
καὶ ἐκ ψυχίων εὐτελῶν τῆς φήμης ὅμως, ζῶσα.
Πολλάκις σύννουν ἔκτοτε τὸν ποιητήν μου εἶδον
ἀλλ' ὑψιφρόνως βαίνοντα καὶ ἔμπλεων ἐλπίδων
ἐν πλήρει πεποιθήσει
ὅτ' ἤθελεν ὀψέποτε αὐτὴ μετανοήσῃ.
Ταλαίπωροι! νομίζετε τὴν λάμψιν τοῦ χρυσίου
ὡς μόνην εὐτυχίαν σας καὶ ὡς σκοπὸν τοῦ βίου
Βαδίζετε τῶν πόθων σας τὴν λάμπουσαν σκοτίαν
ἄνευ ἰδέας εὐγενοῦς χωρίς, χωρὶς καρδίαν.
Ἐν χρηματοκιβώτιον! ἡ κόρη ἐθαμβώθη.....
καὶ σβύνονται διὰ μιᾶς τοσούτων χρόνων πόθοι.
'Ο Κροῖσος ἀντικαθιστᾷ τοῦ ποιητοῦ τὸ πνεῦμα,
ὁ τελματώδης ὑλισμός, τοῦ νάματος τὸ ῥεῦμα.
Καὶ ὅμως δὲν παρέρχονται τρεῖς μῆνες καὶ ἡ κόρη,
ἥτις τὸ πᾶν περὶ αὐτὴν ὀλβίως ἐθεώρει.
Μεταμελεῖται καὶ θρηνεῖ κρουνοὺς δακρύων χύνει,
Αἴ! τί νὰ γίνῃ...
Τὴν βασανίζει ἐριννὺς ἡ μεταμέλειά της
ἀλλ' εἶν' ἀργά, δὲν ὠφελοῦν πλέον τὰ δάκρυά της.
'Ο ποιητὴς ἐκήδευσε τὸν ἔρωτα ἐκεῖνον,
τὸ φροῦδον καὶ τὸ μάταιον οἰκτείρων τῶν γηΐνων,
οἰκτείρων τὴν ἀνήκουστον τῆς κόρης ἀστασίαν
τοὺς ψευδοφίλους ἀσπασμοὺς καὶ τὴν ὑποκρισίαν.
Μάτην ἐκείνη βλασφημεῖ τὴν τύχην ἢ τὸ χρῆμα
ἐκεῖνος βαίνει μειδιῶν πρὸς τὸ μοιραῖον μνῆμα,
διότι ἂν ἐσβέσθησαν τοῦ βίου του οἱ πόθοι,
οὐχ ἧττον ἐξ ἀγνώμονος ἐχίδνης διεσώθη.

ΦΡΕΑΤΤΕΥΣ